

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ
ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ
ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ",
ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 93 -Μάρτιος - Απρίλιος (Μάρτης - Απρίλης) 2012

ΥΨΗΛΑΝΤΕΙΑ 2012

Απονομή του Βραβείου «Αλέξανδρος Υψηλάντης»

ΟΦΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΙΑΣΙΟΥ

Ομιλία του Γιάννη Μεγαλόπουλου
στα πλαίσια των Υψηλάντειών

Δύο μεγάλα και κυρίαρχα χαρακτηριστικά αναγνωρίζω στην Ελληνική ιστορία, τη Σκέψη και το Εμπόριο.

Τη δημιουργική σκέψη που εκδηλώθηκε με τη φιλοσοφία και κυριάρχησε ως παγκόσμια αυτοκρατορία με την ελληνική παιδεία, την απεμπολήσαμε οριστικά τον 4ο αιώνα μ.Χ με τελευταίο σταθμό ελληνικής σκέψης τους ΝΕΟΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥΣ.

Το εμπόριο επίσης διέκρινε τους Έλληνες από τους άλλους λαούς της αρχαιότητας- έμπορος = ο ναυτικός, ο γνω-

Συνέχεια στη σελ. 4

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκαν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις «Υψηλάντεια 2012» που διοργάνωσε ο Μορφωτικός Ποντιακός Σύλλογος του χωριού μας, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, με την στήριξη του Οργανισμού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Πρόνοιας του Δήμου Κατερίνης καθώς και των φορέων της Νέας Τραπεζούντας.

Τα Υψηλάντεια που πραγματοποιούνται ανελλιπώς κάθε χρόνο από το 1983 έως σήμερα, με πρωτοβουλία του Συλλόγου μας συμβάλουν στα μέγιστα όλα αυτά τα χρόνια στην πολιτιστική ανάταση του χωριού μας και όχι μόνο, αναδεικνύοντας παράλληλα την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά των Ποντίων και ιδιαίτερα των Οφιτών. Έτσι και φέτος συνέχισαν αυτή την ιστορική τους διαδρομή με αφιέρωμα στην «Οφίτικη Διασπορά-Κοινότητα Ιασίου», μία κοινότητα στην οποία έζησαν πολλοί Οφίτες Πόντιοι, και ένας μικρός αριθμός κατοικεί ακόμη στην πόλη του Ιασίου, οι οποίοι ανέπτυξαν πλούσια δραστηριότητα σε όλους τους τομείς κατά την παραμονή τους εκεί.

Οι εκδηλώσεις ξεκίνησαν με την επίσημη έναρξή τους την Τετάρτη 18 Απριλίου και ολοκληρώθηκαν την Κυριακή 29 Απρι-

Η Βυζαντινή - Παραδοσιακή χορωδία του Συλλόγου μας

λίου με το τουρνουά σκάκι.

Συγκεκριμένα το φετινό πρόγραμμα των εκδηλώσεων είχε ως εξής:

Την Τετάρτη 18 Απριλίου:

Στις 8 μμ. στην αίθουσα του Συλλόγου έγινε η επίσημη έναρξη των εκδηλώσεων. Μετά το καλωσόρισμα των παρευρισκομένων από τον Πρόεδρο του Συλλόγου κ. Παραδεισόπουλο Βασίλειο ακολούθησε ομιλία-διάλεξη με θέμα «Οφίτικη Διασπορά-Κοινότητα Ιασίου».

Την διάλεξη έκανε ο συγγραφέας μας μέλος του Συλλόγου και αρθρογράφος της εφημερίδας του Συλλόγου κ. Γιάννης Μεγαλόπουλος. Μετά το πέρας της διάλεξης έγινε η απονομή του Βραβεί-

ου «Αλέξανδρος Υψηλάντης» από τον Σύλλογο Υψηλάντη προς τον κ. Γιάννη Μεγαλόπουλο τιμώντας την προσπάθεια που κάνει εδώ και πολλά χρόνια για την καταγραφή-διάσωση-ανάδειξη της Οφίτικης Ποντιακής ιδέας. Την απονομή στον κ. Γιάννη Μεγαλόπουλο έκανε ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Κατερίνης κ. Θωμάς Παπαδημητρίου.

Μετά την απονομή η πρώτη ημέρα των εκδηλώσεων έκλεισε με μουσικό πρόγραμμα με τραγούδια της καθ' ημάς ανατολής από την Παραδοσιακή-Βυζαντινή χορωδία του Συλλόγου συνοδεία ορχήστρας που την αποτελούσαν μέλη του Μουσικού Σχολείου Κατερίνης, του

Συνέχεια στη σελ. 6

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΚΤΗ ΤΩΝ ΑΛΥΚΩΝ ΚΙΤΡΟΥΣ

Ο Σύλλογος μας συμμετείχε στον εθελοντικό καθαρισμό της ακτής των Αλυκών Κίτρους που διοργάνωσε την Κυριακή 8 Απριλίου ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Δέλτα Αξίου -Λουδία-Αλιάκμονα- Αλυκών Κίτρους σε συνεργασία με το Δήμο Πύδνας Κολινδρού και πλήθος πολιτιστικών συλλόγων και εθελοντικών οργανώσεων. Το Δέλτα Αξίου -Λουδία-Αλιάκμονα-Αλυκών Κίτρους είναι το νεότερο εθνικό πάρκο της χώρας μας καθώς συστάθηκε μόλις τον Μάιο του 2009 με Κοινή Υπουργική Απόφαση (12966, ΦΕΚ 220 ΑΑΠ/14-5-2009 με σκοπό την προστασία του δελταϊκού συστήματος τεσσάρων ποταμών που έχουν τις εκβολές τους στο Θερμαϊκό κόλπο και τη λιμνοθάλασσα των Αλυκών Κίτρους. Πρόκειται για μια περιοχή παγκόσμιας ορνιθολογικής σημασίας καθώς σταθμεύουν, φωλιάζουν ή διαχειμάζουν πάνω από 280 είδη πουλιών, δηλαδή πάνω από το 63%

των ειδών που έχουν παρατηρηθεί στην Ελλάδα.

Η σημασία της περιοχής αναγνωρίστηκε το 1975 με την ένταξη τους στους Υγρότοπους Διεθνούς Σημασίας της Σύμβασης RAMSAR ενώ και η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδιαφέρθηκε για την προστασία της περιοχής με την ένταξη της στο Δίκτυο Natura 2000, το οποίο δημιουργήθηκε το 1992 για την προστασία της παγκόσμιας βιοποικιλότητας.

Ο σύλλογος μας με την εθελοντική συμμετοχή των μελών του θέλησε να τονίσει ότι πολιτισμός είναι και ο σεβασμός και η προστασία του περιβάλλοντός μας προκειμένου και οι επόμενες γενιές να μπορέσουν να απολαμβάνουν τις ομορφιές που μας προσφέρει απλόχερα η μητέρα γη.

Για το Σύλλογο
Δημοσθένης Σεϊταρίδης

Μέλη του Συλλόγου μας

ΕΦΥΓΕ Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ

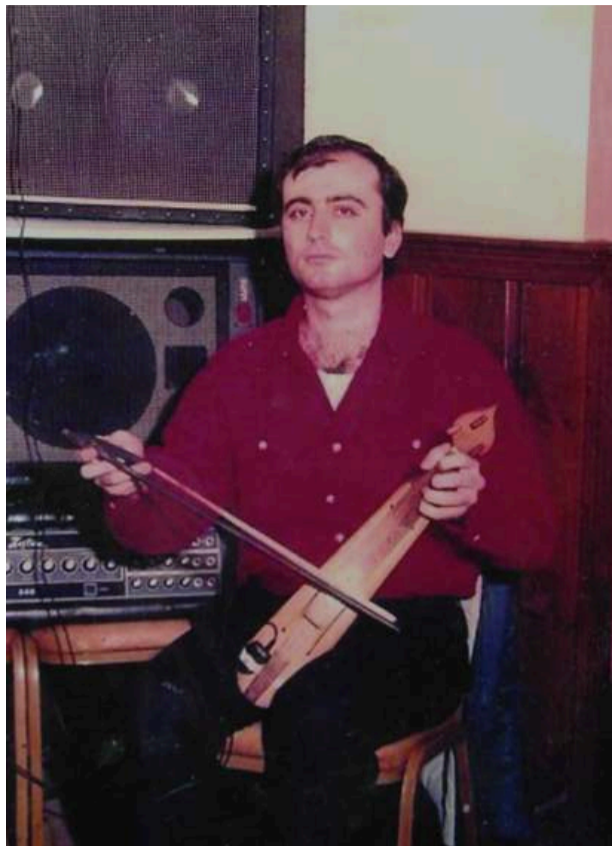
Το ημερολόγιο έδειχνε 10 Δεκεμβρίου 2011 όταν ο Κωστάκης Πετρίδης (Γωγοπούλ) έφυγε για το μεγάλο ταξίδι. Είχε ήδη αποσυρθεί από τον καλλιτεχνικό χώρο πολύ νωρίτερα αηδισμένος από την συμπεριφορά πολλών καλλιτεχνών της ποπ-μουσικής. Έπαιζε επιλεκτικά και μόνον σε παρέες. Είχα την τύχη, να είμαι ανάμεσα σ' αυτούς που αγαπούσε και ποτέ δεν αρνήθηκε το μεγάλο του ταλέντο. Οποιαδήποτε μέρα και ώρα, αν του ζητούσα να μας παίξει δεν έλεγε όχι και μας χάριζε απλόχερα, τον γλυκό του ήχο που μόνο αυτός ήξερε να βγάζει από οποιαδήποτε λύρα έπεφτε στα χέρια του.

Μεγάλο το κενό που άφησε ο πατέρας του φεύγοντας από τη ζωή. Όμως σιγά-σιγά ο Κωστάκης κατάφερε ν' αναπληρώσει αν όχι όλο το κενό τουλάχιστον το μεγαλύτερο κομμάτι. Με τον θάνατο όμως του Κωστάκη το κενό δεν καλύπτεται από κανέναν ούτε απ' όλους τους λυράρηδες μαζί κατά την ταπεινή μου άποψη.

Γι' αυτό και η απώλεια θεωρώ ότι είναι μεγαλύτερη ακόμη και από του πατέρα του και του παππού του, τους οποίους εκτιμούσα βαθύτατα.

Εκείνο όμως που με θλίβει περισσότερο είναι το ότι δεν έγινε καμία αναφορά στον Κωστάκη από τον Σύλλογο μας τον ΥΨΗΛΑΝΤΗ.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει δικαιολογία γι' αυτή την σιωπή. Έχουν αναφερθεί στον θάνατό του άλλα περιοδικά και εφημερίδες χωρίς να είναι τόσο κοντά, εννοώ ότι ήρθε και έπαιξε για το Σύλλογο μας όταν άλλοι δεν μπορούσαν ούτε να τον πλησιάσουν. Μας άφησε μια πλούσια κληρονομιά από δι-

σκους και ηχογραφήσεις από παρέες η οποία θα μας συντροφεύει σε χαρές και σε λύπες μας.

Αυτά τα λίγα λόγια για τον Κωστάκη μας για τον οποίο όσα και να πεις πάλι λίγα θα είναι.

Ο φίλος σου
Χαραλαμπίδης Αντώνης

Τα ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ μας

Γεννήσεις:

Στις 10 Οκτωβρίου 2011 στην Αθήνα γεννήθηκαν τρίδυμα δύο κορίτσια και ένα αγόρι. Ευτυχισμένοι γονείς είναι ο Σπυρόπουλος Ευστράτιος και η Μαρία Αλεξανδρίδου που είναι κόρη του Νικηφόρου Αλεξανδρίδη από τον Φιλώτα Φλώρινας.

Στις 10 Ιανουαρίου 2012 το ζεύγος Σόνια Λυκίδου και Γιώργος Μεγαλόπουλος έφεραν στον κόσμο ένα πανέμορφο κορίτσι.

Βαπτίσεις:

Το Σάββατο 5 Μαΐου στον Ι. Ναό Ιωάννου Προδρόμου στον Κάτω Άγιο Ιωάννη Πιερίας, ο Λαζίδης Απόστολος και η Ζανέτα Χαρίκλεια βάπτισαν την κόρη τους με αναδόχους τον Παπαδόπουλο Χρήστο και την Γεωργιάδου Κυριακή που έδωσαν στο νεοφώτιστο το όνομα Σμαράγδα.

Γάμοι:

Την Κυριακή 29 Απριλίου ο Κωτίδης Χρήστος και η Νικολή Βασιλεία ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου στον Ι. Ναό Αγίου Γεωργίου Λόφου Πιερίας.

Απεβίωσαν:

Την Τρίτη 17 Απριλίου 2012, απεβίωσε η Ανθούλα Λυκίδου συζ. Σταύρου ετών 88, κάτοικος Κατερίνης και τάφηκε στην Νέα Τραπεζούντα.

Ενημερωτική επιστολή προς τους συνδρομητές-συνδρομήτριες της εφημερίδας «Οφίτικα Νέα»

Αγαπητοί συνδρομητές-συνδρομήτριες της εφημερίδας του συλλόγου μας, όπως γνωρίζεται η ιστορική μας εφημερίδα εκδίδεται εδώ και πολλά χρόνια και συγκεκριμένα από το 1983 σαν ΝΕΑ ΤΟΥ ΟΦΗ και από το 1996 έως σήμερα με την τωρινή της ονομασία ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ. Όλα αυτά τα χρόνια το κόστος έκδοσης της εφημερίδας καλύπτεται από την ετήσια συνδρομή των 10 ευρώ, την οποία καταβάλλουν οι συνδρομητές της και τους ευχαριστούμε πολύ.

Τα τελευταία δύο χρόνια έγιναν σημαντικές αυξήσεις στο κόστος έκδοσης της εφημερίδας (ταχυδρομικά τέλη – γραμματόσημα – εκτύπωση – σελιδοποίηση – φάκελοι) με αποτέλεσμα να επιβαρυνθεί οικονομικά η έκδοση της εφημερίδας ανά έτος κατά 2.000 ευρώ.

Όπως γίνεται αντιληπτό η έκδοση των Οφίτικων

Νέων καθίσταται προβληματική και μέσω αυτής της επιστολής, σας ενημερώνουμε και σας παρακαλούμε όσοι και όσες δεν έχετε πληρώσει την συνδρομή σας να την πληρώσετε σε εύλογο χρονικό διάστημα, ώστε να συνεχιστεί απρόσκοπτα η έκδοση των ΟΦΙΤΙΚΩΝ ΝΕΩΝ.

Τρόποι Πληρωμής της συνδρομής.

Επιταγή – Έμβασμα – Εφημερίδα Οφίτικα Νέα στο όνομα Παπαργυροπούλου-Λυκίδου Μαρία.

Μέσω Τραπεζής

Εθνική Τράπεζα: 373/296174-11

Eurobank- Εργασίας: 0026-0210-15-0100477219

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου και την συντακτική επιτροπή της εφημερίδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΓΙΑ ΤΑ «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Γεωργιάδης Π. Μιχαήλ	10 Ε	Τσομίδου Μαρία	10 Ε
Γεωργιάδης Π. Χρήστος	20 Ε	Ταχτίδου-Κορομηλά Ανθή	10 Ε
Γρηγοριάδης Δημοσθένης	10 Ε	Μικρόπουλος Αριστείδης	10 Ε
Καραμπίδης Σάββας	20 Ε	Σεϊταρίδης Ιορ. Σταύρος	20 Ε
Χατζησαββίδης Χαράλαμπος	10 Ε	Παπαθανάκος Αθανάσιος	10 Ε
Βαλασιδής Οδυσσέας	20 Ε	Αδαμίδου Αναστασία	10 Ε
Αλεξανδρίδης Νικηφόρος	20 Ε	Στεφανίδης Χρήστος	15 Ε
Συρανίδης Κ. Γεώργιος	20 Ε	Πολυχρονίδης Δημήτριος	50 Ε
Καλαϊτζίδης Ηλίας	10 Ε	Τερζίδης Στ. Δημήτριος	10 Ε
Διαμαντόπουλος Κωνσταντίνος	20 Ε	Πανόπουλος Ελευθέριος	10 Ε
Αθανασιάδης Κ. Ηλίας	20 Ε	Πανόπουλος Παναγιώτης	10 Ε
Γεωργιάδης Η. Βασίλειος	10 Ε	Σαλονικίδης Γεώργιος	10 Ε
Γεωργιάδης Αθανάσιος	20 Ε	Σεϊταρίδου Όλγα	10 Ε
Τερζίδου Σ. Αθηνά	20 Ε	Αδαμίδης Κωνσταντίνος	10 Ε
Γεωργιάδης Η. Ευθύμιος	20 Ε	Αραβίδου Όλγα	20 Ε
Βασιλειάδης Ι. Μιχαήλ	10 Ε	Αθανασιάδης Βασίλειος	10 Ε
Βασιλειάδης Μ. Ιωάννης	10 Ε	Καρατζόγλου Κωνσταντίνος	10 Ε
Βασιλειάδου Μ. Στέλλα	10 Ε	Μαυρόπουλος Βασίλειος	10 Ε
Καλαϊτζίδης Χρ. Δημήτριος	10 Ε	Αδαμίδης Γ. Βασίλειος	10 Ε
Χατζηιωαννίδου Φόνη	10 Ε	Καραγκιοζίδης Γεώργιος	10 Ε
Ιακωβίδου Άννα	10 Ε	Χατζηιωαννίδης Σάββας	20 Ε
Κορομηλάς Απόστολος	20 Ε	Εφραιμίδης Χ. Παναγιώτης	30 Ε
Λεουσίδου-Αδαμίδου Κυριακή	50 Ε	Γρηγοριάδης Ιωάννης	10 Ε
Κωτσίδου-Σαχινίδου Παρθένα	20 Ε	Γρηγοριάδης Δημήτριος	10 Ε
Ανθόπουλος Γ. Νικόλαος	10 Ε	Τσαλαγιάδου Σεβαστή	10 Ε
Ανθόπουλος Ν. Γεώργιος	20 Ε	Στρατηγόπουλου Δέσποινα	10 Ε
Ανθόπουλου Μαρία	20 Ε	Σαλονικίδης Δημήτριος	10 Ε
Φωτιάδου Δέσποινα	10 Ε	Συντριδής Ηλίας	20 Ε
Αβραμίδης Κ. Παναγιώτης	20 Ε	Συρανίδης Νικηφόρος	10 Ε
Αβραμίδης Δημήτριος	20 Ε	Κουμπρίδης Ηλίας	10 Ε
Χιλιάδου-Βασιλειάδου Φωτεινή	10 Ε	Χαραλαμπίδης Χαράλαμπος	10 Ε
Δεμερτζίδου Αικατερίνη	10 Ε	Λυκίδης Κ. Αναστάσιος	10 Ε
Βασιλειάδης Μ. Γεώργιος	10 Ε	Κυριόπουλος Σταύρος	10 Ε
Μαυρίδης Κωνσταντίνος	10 Ε	Παναγιωτίδης Θωμάς	10 Ε
Ανθόπουλος Σπύρος	20 Ε	Ιερά Μονή Υπαπαντής του Κυρίου	20 Ε
Λαδοπούλου Ελένη-Ρούλα	10 Ε	Εφραιμίδης Π. Μιχαήλ	20 Ε
Ιακωβίδου Σοφία	25 Ε	Λυκίδης Αχιλλέας	30 Ε
Βασιλειάδης Κωνσταντίνος	10 Ε	Γιανταμίδης Γεώργιος	30 Ε
Αμοιρίδης Δημήτριος	30 Ε	Αγγελόπουλος Σπύρος	20 Ε
Αμοιρίδης Χρήστος	20 Ε	Τερζίδης Βύρων	10 Ε
Φωκαΐδου Ρούλα	20 Ε	Παπαδοπούλου Όλγα	10 Ε
Ναζιρίδου Δέσποινα	10 Ε	Εφραιμίδης Ιορ. Γεώργιος	10 Ε
Διαμαντίδου Φιλίτσα	10 Ε	Κωτίδης Γ. Κωνσταντίνος	10 Ε
Αδαμίδης Γεώργιος	10 Ε	Κωτίδης Κ. Γεώργιος	10 Ε
Βασιλειάδου Ελένη	10 Ε	Κωτίδης Κ. Νικόλαος	10 Ε
Σεϊταρίδης Αν. Ιωάννης	10 Ε	Σουντουλίδης Ιωάννης	20 Ε
Στρατηγόπουλου Ελπίδα	10 Ε	Εφραιμίδου Στ. Φωτεινή	20 Ε
Τσαβδαρίδης Λάζαρος	10 Ε	Σιδηροπούλου Ζωή	30 Ε
Ανθόπουλος Χριστόφορος	10 Ε	Εξίζογλου Αναστασία	20 Ε
Γαρασιδής Κωνσταντίνος	20 Ε	Βασιλειάδης Ι. Αθανάσιος	10 Ε
Κωτίδης Γεώργιος	10 Ε	Βασιλειάδης Ι. Παύλος	10 Ε
Κοσμίδης Κωνσταντίνος	10 Ε	Παπαδόπουλος Α. Βασίλειος	10 Ε
Σταυριανίδης Γεώργιος	10 Ε	Χατζηκαλιός Νικόλαος	10 Ε
Παπαδοπούλου Μαρία	10 Ε	Σπανίδου Ευγενία	20 Ε
Τσομίδης Νικόλαος	10 Ε	Σύλλογος Ποντίων Ν. Εύβοιας	30 Ε
Τσομίδης Κωνσταντίνος	10 Ε		

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Δίμηνη έκδοση
ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου
ΥΨΗΛΑΝΤΗ: Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: ipsilantis@hol.gr

WEB SITE: www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τερζίδης Αριστείδης

Μεγαλόπουλος Ιωάννης

Σεϊταρίδης Δημοσθένης

Τερζίδης Βασίλειος

Σελιδοποίηση: Κανελλάτος Σπύρος - 23510 73333

Εκτύπωση: Τυπογραφείο "Παναγιώτης" - 23510 23625

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα: 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινοτήτες: 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιταγές - εμβάσματα:

Παπαργυροπούλου - Λυκίδου Μαρία

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗ"

Η ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Ενημερώνουμε τους φίλους του συλλόγου μας ότι έχει αναρτηθεί στο διαδίκτυο η ιστοσελίδα του με διεύθυνση

www.ipsilantis.gr.

Η ιστοσελίδα περιέχει το ιστορικό του συλλόγου μας και τα διάφορα τμήματα του με τις δραστηριότητες τους. Υπάρχουν ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία για την επαρχία του Όφους στον Πόντο. Υπάρχει αρχείο σε μορφή PDF της εφημερίδας του Συλλόγου μας «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Επίσης ο επισκέπτης μπορεί να δει το φωτογραφικό αρχείο με φωτογραφίες από τις δραστηριότητες του Συλλόγου αλλά και με φωτογραφίες από την ζωή των κατοίκων της Νέας Τραπεζούντας από την ίδρυση της έως και σήμερα. Ο επισκέπτης της μπορεί επίσης να ενημερωθεί για την ίδρυση της Νέας Τραπεζούντας από τους πρόσφυγες που ήρθαν από τον Όφι του Πόντου.

Ταφικά έθιμα για την τιμή των νεκρών μας

Κυριακή του Θωμά στη Ν. Τραπεζούντα Πιερίας 22-4-2012

Αγαπητοί Πανέλληνες – Οφίτες από τον ιστορικό Πόντο, από τη Ν. Τραπεζούντα από την Ελλάδα και όπου γης ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

Τον πρόλογο τον κάνω εγώ (Αραβίδης Γεώργιος). Το κυρίως κείμενο είναι από την αείμνηστη αδελφή μου Όλγα Αβραμίδου-Αραβίδου, που αναφέρεται με τον δικό της τρόπο για τα έθιμα του τριωδίου-Σαρακοστή της Μ. Εβδομάδας για τα πάθη του Χριστού, για την Λαμπροφόρο Ανάσταση του Χριστού μας και καταλήγει στα ταφικά έθιμα της Κυριακής του Θωμά.

Τα ταφικά έθιμα γίνονται κατά τόπους οποιαδήποτε μέρα της Διακαινησίμου του Πάσχα. Με την ίδια πάντα κατανύξη, με τον ίδιο σεβασμό στην παράδοση και με την ίδια βαθιά τιμή στη μνήμη των αγαπημένων μας προσώπων που εγκατέλειψαν τα επίγεια, πραγματοποιήθηκε και φέτος, την Κυριακή του Θωμά η πάνδημη προσέλευση (προσκλητήριο) στον ιερό χώρο του κοιμητηρίου μας, για να συνεορτάσουμε, με τις αιθέριες ψυχές των νεκρών μας το γεγονός της Ανάστασης του Κυρίου και να ευχηθούμε καλή Ανάσταση σ' αυτούς.

Η ικανοποίηση που νιώθει ο καθένας μας τη μέρα αυτή είναι έκδηλη στα πρόσωπα όλων, καθώς οι ευχές του ιερέα σε κάθε μνήμα δημιουργούν το αίσθημα επικοινωνίας με τις αόρατες ψυχές των προσφιλών μας οικείων που με τη σειρά τους, μιλούν στην καρδιά μας για τη χαρά της άμεσης επαφής με αυτούς. Το άναμμα κεριών στους τάφους, όχι μόνο των οικείων αλλά και των συγχωριανών μας και η παράθεση και προσφορά πασχαλινών κερασμάτων, προσδίδουν μια ειδυλλιακή εικόνα στο χώρο, όπου εύκολα μπορεί κανείς να διακρίνει την ιδιαίτερη ακτινοβολία του πνεύματος αγάπης και φιλαλληλίας μεταξύ των επισκεπτών.

Κείμενο

Όλγας Αβραμίδου-Αραβίδου:

«Είπαμε πάντα θα λέμε και θα μιλάμε για τις ρίζες μας, για τα ήθη και τα παλαιά μας έθιμα που δεν τα ξέρουν οι νέοι μας. Δια τον Όφι, για το πάσχα τι έθιμα είχαν να τα πούμε πιο καθαρά την Λαμπρή. Όταν ερχόταν το τριώδιο την 1η εβδομάδα τη λέγανε κρεατινή, τη 2η βουτερινή και την 3η τυρινής και άρχιζε η Μεγάλη Σαρακοστή. Νηστεύανε όλοι, μικροί και μεγάλοι και νηστεύανε και με την εξομολόγηση πηγαίνανε να μεταλάβουν των Αγίων Αχράντων Μυστηρίων.

Αφού όλοι εξομολογούνταν ο καθένας χωριστά την άλλη μέρα την Κυριακή τους έλεγε ο παπάς «γονατίστε όλοι μικροί και μεγάλοι να σας διαβάσω την ευχή της συγχωρήσεως», και με χαρά πηγαίνανε την Μεγάλη Λαμπρή και όταν ερχότανε η μεγάλη ημέρα της Αναστάσεως το τί γινότανε!! Αυτά φυσικά τα έλεγε η γιαγιά μου η Σοφία και τα εφαρμόζανε σε εμάς όπως τα ήξερε από τον Όφι. Μας έλεγε μωρά «σην πατρίδα σην Τουρκία αετς επείναμε μικροί τραννοί, εσέρου μουνές να έρτε η Λαμπρή». Στην πατρίδα στη Τουρκία έτσι κάναμε μικροί και μεγάλοι χαιρόμασταν τότε θα έρθει η Λαμπρή.

Ερχόταν πια το Μ. Σάββατο και κάνανε μεγάλες ετοιμασίες γιατί όλα τα χωριά πηγαίνανε με την ευκαιρία να δούνε τους συγγενείς και φίλους, να κάνουν το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ. Μαζεύανε γερά αυγά μικροί και μεγάλοι κοντά στην εκκλησία και τα τσούγκριζαν, τι χαρές κάνανε όποιος έβγαινε πρώτος τον κάνανε ένα σταυρό δώρο, όχι χρυσό αλλά ξύλινο. Όποιο χωριό έβγαινε πρώτο έδιναν κάτι στην εκκλησία μια εικόνα ή χρηματικό ποσό ότι και να 'τανε. Την Μ. Πέμπτη πηγαίνανε τα κόκκινα αυγά να διαβαστούν στο ευχέλαιο.

Το Πάσχα στην Ανάσταση τα μοίραζε ο παπάς στον καθένα νοικοκύρη και λέγανε το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ και πηγαίνανε στα σπία τους, τρώγανε τα διαβασμένα αυγά ύστερα από όλα τα καλά τους, σαρμάδες, τα τσουρέκια, την καβουρμά από τα Χριστούγεννα. Το πρώτο έθιμο ήταν οι δημογέροντες έμπαιναν στο χωριό πρώτα στους πενθούντες και μετά σε όλο το χωριό να διαλαλήσουν το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ και το συνέχιζαν σαράντα μέρες. Αυτό το κάνανε και στο χωριό μας στην Ν. Τραπεζούντα Πιερίας.

Είναι πολλά, πάρα πολλά που θα μπορούσε κανείς να γράψει και τι να πρωτογράψω, εγώ που θυμάμαι τα περασμένα που τα μεταφέραν και στην Ελλάδα. Τα έθιμα δεν τα κάνουν όλα, ίσως δεν θέλουν ή τα έχουν ξεχάσει. Με τον καιρό έχουν αλλοιωθεί. Όταν τελειώναν τις επισκέψεις στις χείρες στα ορφανά πήγαιναν στην δεύτερη Ανάσταση και λέγανε το Πάτερ Ημών σε τρεις γλώσσες. Στα ελληνικά, στα ρωσικά και στα ρουμάνικα που ερχότανε από την ξενιτιά. Μετά την δεύτερη Ανάσταση όλοι με τα αυγά και τα τσουρέκια κερνούσε ο ένας τον άλλον κι αρχιούσαν τον χορό με τον κεμεντζέ να παίζει τον σκοπό το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ με πρώτο τον παπά να σέρνει τον χορό κάνοντας τρεις γύρους, φέλλοντας το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ μέχρι αργά το βράδυ.

Την άλλη μέρα συνεχίζανε το πανηγύρι, πηγαίναν όπως είπαμε τα φαγιά τα παραδοσιακά τα σαρμάδες, τα κόκκινα αυγά, τα τσουρέκια και όπως είχανε συνήθειες έδιναν τους ψάλτες κόκκινα αυγά σε ένα μαντήλι υφαντό που το υφαίνανε οι γυναίκες και τσουρέκι με ένα αυγό στη μέση. Στον παπά επίσης μαντήλια για τα άγια ποτήρια ή ένα πετραχήλι υφαντό με χρυσό κεντημένο και ο παπάς έδινε δώρο στις γυναίκες που σκουπίζανε την εκκλησία μαντήλια για το κεφάλι τους.

Είπαμε στην διπλ'Ανάσταση τα περισσότερα χωριά πηγαίνανε στο χωριό

μας το Κουρίτς και τρώγανε τα μυρωδιάς. Ίσως πολλοί να μην ξέρουν τι είναι και όμως η μυρωδιά τους ήταν πολύ νόστιμη. Όλοι βάζανε τα καλά τους, τις ζουπούνες, τα σαλβάρια τους άλλες με το κουρσί στο κεφάλι, άλλες με τις χρυσοκεντημένες σπαρέλες και άλλες με τις μεταξωτές τις φωτάδες και τα λαχόρια τους. Όσες δεν φορούσαν ζουπούνες φορούσαν αυτό που το λέγανε λαχόρ.

Στον χορό έλεγε η γιαγιά η παπαδιά η κουρτσότσα (από το χωριό κουριτς) πηγαίνανε και οι τούρκοι γιατί τους αρέζανε πολύ και έλεγαν στους δικούς μας. «Εσείς ντό καλά ατέπια έσητε, θέλουμε εμείς πα να έρχουμε με τε σας». Κάνανε πολύ μεγάλο χορό και στον χορό ήτανε πάντα η μεγαλύτερη του χωριού για να δουν τα κορίτσια (έθιμο). Είχανε μεγάλα μαντήλια για το κεφάλι και όποια αρέζανε πηγαίνανε από πίσω και την σκεπάζανε και η κόρη (κοπέλα) δεν τολμούσε να το πετάξει πίσω. Το είχανε ντροπή μεγάλη, προσβολή και έτσι γινότανε το λο-

του Γιώργου Αραβίδη
Συνταξιούχο ΟΤΕ

την λένε της γονατιστής στις, τότε όλο πηγαίνανε και τους διαβάζανε τους νεκρούς και είχαν έθιμο να τους πάνε γιαούρτι στους νεκρούς. Να έτρωγε και το Άγιο Πνεύμα και την ημέρα αυτή τρώγανε όλοι από τρία κουτάλια και πηγαίνανε όλο στην εκκλησία.

Εμείς θυμάμαι το κάναμε και στο χωριό μας εδώ στην Ελλάδα για να χαιρό-

γοδόσημο (το λογοκόψιμο). Έτσι έλεγε η γιαγιά μου με την συννυφάδα της την παπαδιά του παπα-ευθύμιου εδώ στην Ελλάδα όταν ήρθανε.

(Έκειη ποπαδιά τα έμορφα τα μεμλεκέτια όλα εχάθανε, όλα επέμνανε σε έρημο την πατρίδα, έκειη κόσμος εν κισμέτ να ελέπουμε ατά άλλο; Χωρία και παρχάρεα ποπαδιά τεμό ο νούς ιμ' ακόμα οπίς έν, εθαρρώ ελέπτε την εκκλησία του Αγίου Σωτήρα του Γίγα, του Κρινίτα, του Λέκα, του Ζουρέλ, την Ζησινά, την Κοφκία ασάπεια ντό εγέντανε ζούνε κανείς; Όλοι εταγουτεύτανε ένας αδά και άλλος εκεί, ο τάδε που έν ή ο τάδε ντο εγέντανε. Όλοι σα δρόμεα εχάθανε, πολλοί επέθαναν και έσειραν ατινούς στην θάλασσα. Και ατώρα στην Ελλάδα απές πάει εχάθαμε ποπαδιά. Εμείς να πεθάνουμε και οπί που να απομένουμε ακόμα να ελέπουμε συγγενολόγια όπως είδα στην Φιλώτα μια εξαδέρφη της γιαγιάς μου. Και στην αρετσού Θεσ/νικης βρήκα δύο εξαδέρφη της μάνας μου μετά που πέθανε. Τους λέγανε Σοφία και Παύλο.

Να πούμε για τα ήθη και έθιμα της Λαμπρής. Μετά τον χορό με τον παπά πηγαίνανε οι περισσότεροι στα μνήματα, όσοι θέλανε και αφήνανε ένα κόκκινο αυγό στο σταυρό. Πιστεύανε τόσο πολύ πως οι νεκροί είναι ανάμεσά τους αναστημένοι. Και τα διαβασμό το κάνανε το Ψυχασάββατο του Αγίου Πνεύματος, την Κυριακή του Αγίου Πνεύματος που

τανε το Άγιο Πνεύμα. Λέγανε πως θα έλεγε με βγάλανε ασπροπρόσωπο. Ίσως να σας φαίνεται αστείο και παράξενο. Θυμάμαι έλεγε η γιαγιά μου όταν ήρθανε εδώ στο χωριό στην Ν. Τραπεζούντα δεν είχανε αγελάδες για να έχουν γιαούρτι. Η Ευδοξία του Νίκου Χαραλαμπίδη του Ανέστη η μάνα μαζί με την Σιονούκα του Πέτρου του Ιωαννίδη του ψάλτη την μάνα, πήγανε με τα ζυγώνια και δύο πακιρένια χαλκά. Πήγανε αγοράσανε γιαούρτι από την Κατερίνη και μοιράσανε σε όλο το χωριό.»

Τον επίλογο τον κάνει ο πολύ αγαπητός και σεβαστός σε όλους Αριστέιδης Τερζίδης (Δίκαιος) ο οποίος έχει το χειρόγραφο κείμενο από την αείμνηστη αδελφή μου Όλγα Αβραμίδου πρώην Αραβίδου και δεν γνωρίζουμε αν είχε συνέχεια. Μας άφησε αρκετά χειρόγραφα κείμενα με το πάθος της να γράφει (ήταν αγράμματη) για να περισώσει τα όσα άκουσε και έμαθε από τις σοφές γιαγιάδες της που ήτανε ζωντανά λεξικά. Αλλά τα πιο πολλά τα πήρανε μαζί τους στην αιωνιότητα, θύματα και αυτές του απάνθρωπου ξεριζωμού του 1922 από τον ιστορικό και μαρτυρικό Πόντο.

Με πολύ σεβασμό και ευγνωμοσύνη στους κοιμηθέντες προγόνους μας.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον αγαπητό Αριστέιδη Τερζίδη που έχει το χειρόγραφο κείμενο και όλους εσάς που είχατε την υπομονή και την προσοχή σας.

Vue d'Iassy.

Η ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΤΩΝ ΟΦΙΤΩΝ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΙΑΣΙΟΥ

του Ιωάννη Μεγαλόπουλου

Συνέχεια από τη σελ 1

ρίζων τον πόρο, το πέρασμα, τη λύση. Το εμπόριο τους εγκατέστησε σ' όλες τις άκρες της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Εκεί μετέφεραν μαζί με τα προϊόντα τους – εξαγωγές θα λέγαμε σήμερα- και τον ελληνικό πολιτισμό. Έδιναν αλλά και έπαιρναν. Τους οφείλει αναγνώριση η ιστορία μας.

Το εμπόριο έθρεψε και διατήρησε τον Ελληνισμό, παράλληλα με το σχολείο, και στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Δημιουργήθηκαν ακμαίες κοινότητες στα Βαλκάνια, στον Εύξεινο Πόντο, στη νότια Ιταλία, στη Γαλλία, καθώς και στα παράλια της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Οι Έλληνες έμποροι μαζί με τους Αρμένιους και τους Εβραίους ήταν η δυναμικά ανερχόμενη αστική τάξη της αυτοκρατορίας. Αλλά ούτε αυτό το χαρακτηριστικό είχαμε, ούτε έχουμε, την πρόβλεψη και τον σχεδιασμό, την οργάνωση να διατηρήσουμε με αποτέλεσμα τον περιορισμό του ελληνικού στα γεωγραφικά και μόνο όρια, τον μαρασμό των κοινοτήτων και την Ανταλλαγή των πληθυσμών.

Για αυτούς και πολλούς άλλους λόγους που δεν είναι της παρούσης εργασίας, ίσως η ιστορία μας χρειάζεται να ξαναγραφεί. Όχι υποταγμένη στις ηγετικές αυθεντίες και στις αδυναμίες τους, αλλά με γνώμονα τον δημιουργικό, κριτικό λόγο, να προάγει τη ΖΩΗ και τον ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, κοινές αξίες όλων των ανθρώπων, εναντίον της θυσίας και του ωραιοποιημένου θανάτου.

Με τη βοήθεια της κριτικής σκέψης δεν επαναλαμβάνω τα λάθη του παρελθόντος, κάνοντας πράξη ότι ωφελεί το σύνολο των ανθρώπων.

Η ελληνική παιδεία και το <<ευ ζείν>> μέσω του εμπόριου είναι οι επιδιωκόμενοι στόχοι, χαρακτηριστικά της προόδου της νεοελληνικής διασποράς, η οποία πρόοδος βεβαίως εδράζεται, προϋποθέτει την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, χωρίς την οποία δεν είναι καν νοητή.

Διερευνώντας τα επί μέρους αίτια των εκπατρισμών της νεοελληνικής διασποράς, δηλαδή από την τουρκική

κατάκτηση ως την ανταλλαγή, μπορεί κανείς να συναθροίσει τις δραματικές αλλαγές που επέφερε η οθωμανική εξάπλωση- η οποία συμπλήρωνε τα διοικητικά κενά αντικαθιστώντας την εξουσία του Βυζαντίου- στον παραδοσιακό γεωκτησιακό χώρο. Η γη έγινε ιδιοκτησία του Σουλτάνου και μοιραζόταν αυθαίρετα και κατά το δοκούν.

Οι αθρόες επίσης εγκαταστάσεις μουσουλμάνων εποίκων κυρίως στα πεδινά και εύφορα μέρη, προκαλούσαν την αποδιάρθρωση του κοινωνικού ιστού, επιτείνοντας την ανασφάλεια και τις τάσεις φυγής σε ασφαλέστερες περιοχές.

Στους λόγους αυτούς κυρίως πρέπει να αποδοθούν οι μετακινήσεις στα όρια της οθωμανικής αυτοκρατορίας προς στις ορεινές και απρόσιτες περιοχές, καθώς και στις βενετικές κτήσεις και αργότερα αλλού.

Ένα μέρος των φυγάδων στον Πόντο της πρώιμης τουρκοκρατίας κατευθύνθηκε στη βόρεια βαλκανική χερσόνησο και ιδιαίτερα στις παραδουνάβιες χώρες καθώς επίσης και στον Καύκασο.

Στην περιοχή του Όφεις ποταμού που μας ενδιαφέρει, όπως και στη ευρύτερη περιοχή, εκτός των παραπάνω γεωκτητικών και κοινωνικών αλλαγών μπορεί κανείς να συνυπολογίσει στις αιτίες της φυγής, το ορεινό, τραχύ και δασώδες έδαφος. Η έλλειψη καλλιεργήσιμης γης υποχρέωνε τους συμπατριώτες μας στην ποιμενική ζωή, στην εκτροπή κυρίως μεγάλων ζώων, με τα προϊόντα των οποίων έντυναν, και τύνουν ακόμη, τη φτώχεια τους. Όσοι επισκεφθήκαμε τον Όφι μπορούμε να το βεβαιώσουμε.

Επίσης υποχρεώνονταν σε άτακτη φυγή εξαιτίας τουρκικών αντιποίνων, εναντίον των χριστιανών λόγω των συνεχόμενων Ρωσοτουρκικών πολέμων.

Πίστευαν και λανθασμένα υπολόγιζαν ότι η ελευθερία τους θα προέλθει από τους άλλους- το ξανθό γένος της χριστιανικής Ρωσίας- και όχι ότι με δικές τους δυνάμεις θα την αποκτήσουν. Αυτή η πρακτική κόστισε στους Οφίτες και στους γύρω χριστιανούς βίαιους εκπατρισμούς ή κατ' ανάγκη εξισλαμισμούς.

Η Ρωσική πολιτική από την άλλη μεριά στην προσπάθεια της να δημιουργήσει χριστιανικά ανθρώπινα τείχη στις τουρκικές επεκτατικές βλέψεις, έδινε προνόμια, γη και διοικητική ελευθερία προκαλώντας έτσι αθρόες μεταναστεύσεις στην παρευξείνια περιοχή της.

Χαμένοι δηλαδή έτσι και αλλιώς, αφού τελικά πολλοί (50.000 περίπου) κατέληξαν στα σταλινικά στρατόπεδα της Σιβηρίας και ακόμη περισσότεροι στις εξορίες του Καζακστάν και στις στέπες του Ουζμπεκιστάν. Ο θάνατος ήταν η αμοιβή τους.

Ποιος σύλλογος ή ομάδα συλλόγων θα ενδιαφερθεί έστω και αργά να αποκαταστήσει τη μνήμη και την αλήθεια για το γεγονός; Ποια εκκλησία θα αναζητήσει τον τάφο τους για να τελήσει τρισάγιο; Ποιος από εμάς θα ανάψει έ-

να κεράκι για αυτούς; Ξέρουμε τουλάχιστον ποιοι είναι;

Λίγοι Οφίτες κατάφεραν έγκαιρα να εγκατασταθούν στην Περσία όπου και διακρίθηκαν όπως αναφέρει η Γιώτσια Έλλη Αντωνιάδου στο βιβλίο της για τον Ελληνισμό στο σύγχρονο IPAN.

Οι Ενετοτικοί πόλεμοι που γίνονταν για τον έλεγχο του εμπορίου στη Μαύρη Θάλασσα ήταν μια πρόσθετη αιτία αναγκαστικών μετοικεσιών. Γνωρίζουμε από έγγραφο του Βαίλου της Τραπεζούντας το 1411 την αναγκαστική εγκατάσταση στη ανατολική Κρήτη, στην περιοχή της Σητείας, 880 οικογενειών από την ευρύτερη περιοχή της Τραπεζούντας και την δημιουργία των οικισμών, Τραπεζοντή Σητείας, Κασταμονίτσα Πεδιάδος, Κατσαμπάς Τεμένους και Προύσα Τεμένους.

Στις σύγχρονες αναγκαστικές μετοικεσίες ας συνυπολογίσουμε τους εποικισμούς στην βόρεια Κύπρο- Γιαματσίκιο ή Άγιος Νικόλαος, Σιπαχί ή Αγία Τριάδα, Τσαπίτσα ή Δαυλός- και στην Ίμβρο το χωριό Σαχίν καγιά. Οι μετοικεσίες αυτές συμβάλλουν στην διάλυση των ελληνόφωνων πληθυσμών του Όφι και στον κοινωνικό τους έλεγχο.

Υποχρεώνονταν επίσης σε αναγκαστική μετοικεσία όσοι Οφίτες ενδιαφέρονταν για τα γράμματα. Δεν γνωρίζω να υπάρχουν στοιχεία για ύπαρξη σχολείων στην περιοχή του Όφι και του Πόντου γενικότερα κατά την πρώιμη τουρκοκρατία.

Τα γράμματα ήταν περιτή πολυτέλεια για τους φτωχούς των οποίων η προσοχή ήταν στραμμένη στα βιοποριστικά επαγγέλματα και στις μαστορικές τέχνες.

Το 1682 όμως βεβαιώνεται η ίδρυση του φροντιστηρίου Τραπεζούντας από το Σεβαστό Κυμνίτη, ο οποίος λίγο αργότερα δίδαξε και στην Αυθεντική Ακαδημία του Ιασίου.

Πρώτη μετοικεσία στην Τραπεζούντα και μετά στις Παραδουνάβιες ηγεμονίες στην Πάδοβα, στην Βιέννη και αλλού.. Πολύ αργότερα στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα καταγράφονται σχολεία, υποτυπωδώς οργανωμένα, πρωτοβάθμιας κατηγορίας στα χριστιανικά χωριά του Όφι.

Άλλη μια αιτία ξενιτεμού ήταν η δυσκολία στην άσκηση θρησκευτικών καθηκόντων ιδιαίτερα στον Όφι. Οι εκκλησίες λίγες, ξύλινες και μικρές, οι χριστιανοί λιγότεροι –φανερά τουλάχιστον- χρόνο με το χρόνο τα ήθη και τα έθιμα να προκαλούν τον αλλόθρησκο απάνθρωπο φανατισμό. Ο εξισλαμισμός στον Όφι ακολουθούσε ανοδική πορεία.

Όποιος αναζητούσε κοινωνική ή επαγγελματική διάκριση, ήταν υποχρεωμένος να αλλοιοποιηθεί.

Η οθωμανική εξουσία, παρά την απώλεια φορολογικών εσόδων συναινούσε στους εξισλαμισμούς με στόχο την προστασία των συνόρων. Και ο Όφης ήταν και είναι παραμεθόριος περιοχή.

Έτσι ενώ το 1486 -25 χρόνια από την κατάκτηση της Τραπεζούντας- σ' όλη την περιοχή μόνο 157 σπίτια είχαν εξισλαμιστεί. Εξ' αυτών 15 στον Όφι. Το 1515 -54 έτη μετά την κατάκτηση -2601 σπίτια εξισλαμίστηκαν και εξ αυτών 51 στον Όφι.

Το 1553 -92 έτη μετά την κατάκτηση- 3194 σπίτια αλλαξοπίστησαν και εξ' αυτών 365 στον Όφι.

Το 1583 -122 έτη μετά την κατάκτηση- 4159 σπίτια τούρκεψαν και εξ' αυτών 991 στον Όφι.

Ακολούθησε ο μαζικός εξισλαμισμός του 1650 που ελάχιστα απασχόλησε τους ιστορικούς.

Το 1879 ο Ιωάννης Παρχαρίδης στη μελέτη του <<Στατιστική της επαρχίας Όφεις του νομού Τραπεζούντας>> καταγράφει ως χριστιανικά:

6 σπίτια από τα 25 στο χωριό Λέκκα
15 σπίτια από τα 300 στο χωριό Ζησινό
9 σπίτια από τα 20 στο χωριό Κοφκία
12 σπίτια από τα 27 στο χωριό Χαλτ
25 σπίτια από τα 35 στο χωριό Ζουρέλ
22 σπίτια από τα 37 στο χωριό Κουρίτς
40 σπίτια από τα 60 στο χωριό Κρηνίτα
25 σπίτια από τα 80 στο χωριό Γίγα
Και 8 σπίτια από τα 30 στο χωριό Λαζού
Συμπέρασμα: ή υποτάσσεσαι ή φεύγεις.

Επίσης η ανυπαρξία συνθηκών εμπορίου στον Όφι ήταν σοβαρή αιτία αναζήτησης νέας πατρίδας. Το ορεινό και δύσβατο έδαφος, η απουσία συγκοινωνιών, οι κοινωνικές συνθήκες που περιγράψαμε νωρίτερα, όπως και οι συχνές φορολογικές αυθαιρεσίες και λεηλασίες, έκαναν το εμπόριο αδύνατο. Η βία των τερεμπέδων και των άλλων αξιωματούχων της εξουσίας είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Έτσι το χρυσόμαλλο δέρας της Κολχίδας μετατράπηκε σε φριχτό άμαλλο τέρας.

Τα ζωντανά και ανήσυχτα άτομα –όπως και τώρα- ήταν αναγκασμένα να αναζητήσουν σε άλλους τόπους διέξοδο στη δραστηριότητα τους μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η Κωνσταντινούπολη, η Ρωσία, και οι παραδουνάβιες ηγεμονίες.

Ο Όφης όπως και η Ελλάδα διώχνει τα παιδιά του, όπως τότε έτσι και τώρα.

Έχουν γραφεί αρκετά για τις μεταναστεύσεις των πονιακών πληθυσμών στη Ρωσία, αλλά ελάχιστες αναφορές γίνονται για τις άλλες περιοχές στα συνέδρια ή στα επίσημα έντυπα όπως το αρχείο του Πόντου. Καμία αναφορά στη Ρουμανία. Η έρευνα σιωπώ επικίνδυνα, τα στοιχεία χάνονται.

Στην παρούσα εργασία προσπάθησα να συγκεντρώσω στοιχεία από διάσπαρτα άρθρα, λίγες επιστημονικές εργασίες και περιορισμένη βιβλιογραφία για τον παροικιακό ελληνισμό της Ρουμανίας. Σημαντικές πληροφορίες και στοιχεία για τους Οφίτες του Ιασίου μου παραχώρησε ο κύριος Αναστάσιος Κωτίδης τον οποίο και ευχαριστώ.

Στη σημερινή Ρουμανία το ελληνικό ενδιαφέρον εκδηλώθηκε από την αρχαιότητα. Στον 7ο π.Χ αιώνα, η αρχαιολογική έρευνα τοποθετεί την ύπαρξη των πόλεων του δυτικού Ευξείνου Πόντου, όπως και των πόλεων στις εκβολές του Δούναβη.

Η Κάλλατις (σημερινή Μαγκάλια), η Τόμις (Κωνσταντζα), Ασπρόκαστρο (Τύρα) είναι παρευξείνιες ενώ το Δωρόστολο (Σιλιστρία), η Αξιούπολις (Τσερναβόντα), η Αιγισσός (Τουλτσέα), η Πετροχέιλια (Βραϊλα), το Γαλάτσι (Γαλάζιον) είναι οι παρά τον Δούναβη χτισμένες.

Η ελληνική παιδεία και γλώσσα ως φορείς και των χριστιανικών ιδεών βοήθησαν στην εξάπλωση και στην εδραίωση των Ελλήνων στις παραδουνάβιες χώρες.

Αργότερα κυρίως στην περίοδο της τουρκοκρατίας κύματα Ελλήνων από όλες τις γωνιές της ελληνικής γης και από τον Πόντο καταλήγουν στις Ρουμανικές χώρες.

Γιατί εκεί;

Η Ρουμανία παρέμεινε χώρα με χαλαρή στρατιωτική επιτήρηση, ελεύθερη σχεδόν από τον τουρκικό ζυγό.

Αυτό οφείλεται στη γενναία αντίσταση των Ρουμάνων απέναντι στους τουρκικές στρατιές, όπως και στο αδούλωτο και ανδρείο πνεύμα του λαού και των ηγετών του όπως ο Μιρτσέα ο πρεσβύτερος (1388-1391), ο Αλέξανδρος ο Καλός (1400-1432), ο Βλάντ Τέπεσ ο γνωστός και ως δράκουλας (1456-1462), ο Στέφανος ο Μεγάλος (1457-1504) κ.α.

Οι οθωμανικές στρατιές υπέστησαν άγρια μεταχείριση και αποδεκατίζονταν αλλά και οι Ρουμάνοι εξαντλούνταν. Οι Τούρκοι ενδιαφέρονταν κυρίως για την παραθαλάσσια Δοβρουτσά την οποία και κατείχαν στρατιωτικά όπως και για φόρους τους οποίους εισέπρατταν από τα φόρου υποτελής πλέον ρουμανικά κρατίδια.

Έτσι ελεύθεροι και μόνο φόρου υποτελείς στην εξουσία, υπήρξε προορισμός Ελλήνων διανοουμένων, εμπόρων και ναυτικών, οι οποίοι προσέφεραν πρόοδο στην οικονομία, στην παιδεία, στον πολιτισμό, με αντίδωρο την ελευθερία και την ευδαιμονία. Έτσι καταγράφονται το 1850, 80.000 έμποροι και πολλοί διανοούμενοι που δραστηριοποιούνται, σε πολλές εμπορικές κομπανίες με ισχυρούς δεσμούς στα σχολεία και στις ακαδημίες πολλών πόλεων.

Το Βουκουρέστι, η Βραϊλα, το Γαλάτσι, η Κωνσταντζα, ο Σουλινάς, το Μπρασάβ, το Σιμπιού, η Τουλτσέα, το Τούρνου Σεβερίν, το Ιάσι και άλλες μικρότερες μαρτυρούν με τα αρχιτεκτονήματα τους και τα ιστορικά τους αρχεία την ελληνική προσφορά.

Έτσι μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι κατά την τουρκοκρατία η Ρουμανία ελληνοκρατείται εμπορικά, εκπαιδευτικά και εκκλησιαστικά. Και εδώ με την τουρκική συμβολή δημιουργήθηκε ένα χριστιανικό ανάχωμα στην καθολική-παπική προπαγάνδα η οποία προπορεύονταν της στρατιωτικής απειλής των δυτικών εχθρών της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Γιατί λοιπόν οι μετανάστες από τον Όφι επέλεξαν ανάμεσα στις Ρουμανικές πόλεις το Ιάσιο;

Πρώτα από όλα όπως προείπαμε για την ελευθερία από τον τουρκικό ζυγό και την αυθαιρεσία αλλά και για το θετικό ελληνικό περιβάλλον.

Δεύτερο γιατί προσέφερε ασφάλεια από τις πολεμικές επιχειρήσεις αφού το Ιάσιο απέχει μόνο 17 χιλιόμετρα από τον Προύθο ποταμό φυσικό σύνορο της χριστιανικής και φίλης Ρωσίας.

Τρίτο γιατί οι Έλληνες ασκούσαν σοβαρό διοικητικό και πολιτικό ρόλο κατέχοντας υψηλά αξιώματα και ηγετική θέση στην τοπική κοινωνία.

Η οφίτικη καταγωγή οικογένεια των Υψηλάντων και η οικογένεια των Μουρούζηδων από την Αργυρούπολη του Πόντου είναι κορυφαία παραδείγματα. Το δίχτυ προστασίας για τους συμπατριώτες ποντίους ήταν ισχυρότερο.

Τέταρτη αιτία ήταν ότι το Ιάσιο ήταν σοβαρή χερσαία πύλη προς δυσμάς για το ρωσικό εμπόριο σιτηρών και ζώων αλλά και πύλη εξαγωγικών προϊόντων στην ανατολή. Ήδη από την εποχή των Φαναριωτών το εμπόριο σιτηρών, δημητριακών, ξυλείας και ζώων στις ηγεμονίες βρίσκονταν στα χέρια της πολυπληθούς ελληνικής παροικίας όπως το βεβαιώνουν και οι ρουμανικές στατιστικές του 19ου αιώνα.

Η οικονομική ανάπτυξη των Ελλήνων της Ρουμανίας ευνοήθηκε ιδιαίτερα μετά την συνθήκη των Παρισίων όπου συμφωνήθηκε η ελεύθερη ναυσιπλοΐα στο Δούναβη τον οποίο όργωνε μεγάλος αριθμός ελληνικών πλοίων.

Οι Έλληνες δραστηριοποιούνταν στην αλευροβιομηχανία, στη βιομηχανία μπισκότων, στη ζαχαροπλαστική, στις αντιπροσωπίες, στην εκμετάλλευση της γης, στη ναυτιλία και το λιανικό εμπόριο. Τον 19ο αιώνα το 80% των εσιατοριών, καφενείων, παντοπωλείων και κουρείων στη Ρουμανία και στο Ιάσιο ήταν ιδιοκτησίες Ελλήνων. 600 από τα 800 πλοία του Δούναβη ήταν ελληνόκτητα.

Απόδειξη της έντονης εμπορικής δράσης και του αντα-

γωνιστικού κλίματος στο Ιάσιο είναι η πολυπληθής εβραϊκή κοινότητα εμπόρων, πολωνικής και ρωσικής καταγωγής, η οποία εγκαταστάθηκε εδώ από το τέλος του 15ου αιώνα σχεδόν ταυτόχρονα με την ανακήρυξη του Ιασίου σε πρωτεύουσα της Μολδαβίας.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία γνωρίζουμε ότι η κύρια δραστηριότητά τους ήταν χρηματικές συναλλαγές ταυτόχρονα με μικρεμπόριο.

Η πληθυσμιακή τους αύξηση ακολουθεί ανοδική πορεία.

Έτσι το 1803 ήταν 8.000 άτομα	
1831	17.570
1838	29.652
1899	39.441 από τους 90.000 κατοίκους του Ιασίου
1942	32.000 με 127 συναγωγές & νεκροταφείο με 100.000 τάφους.

Παρά την πληθυσμιακή τους υπεροχή οι Εβραίοι θεωρούνταν για διάφορους ευνόητους λόγους, ξένο σώμα προς την τοπική κοινωνία. Σ' αυτό βοήθησε και η πίστη τους για τον περιούσιο λαό του Θεού, όπως και η εμμονή τους στην αποστεωμένη παράδοση.

ΙΑΣΙΟ 1930
Ιωάννης Μεγαλόπουλος-Ειρήνη
Μεγαλοπούλου-Γεώργιος Μεγαλόπουλος

Το κενό κάλυψαν οι Έλληνες που ρίζωναν στον τόπο. Οι Οφίτες που έφταναν στο Ιάσιο δεν γύριζαν πίσω. Αρκετοί έπαιρναν την ρουμανική υπηκοότητα η οποία πολλαπλασίαζε τα προνόμια τους ή παντρεύονταν με Ρουμάνες.

Πέμπτη αιτία ήταν ότι το έδαφος στην ευρύτερη περιοχή του Ιασίου είναι πεδινό και εύφορο. Διαρρέεται μάλιστα από τους παραποτάμους του Προύθου όπως ο Βαχλούι, στις όχθες του οποίου είναι χτισμένη η πόλη, του Jijia, Cîric, Cocaina και άλλων.

Από τον απόκρημνο και άγονο Όφι στην εύφορη πεδιάδα. Πλούτος! Οι Οφίτικες οικογένειες που δραστηριοποιούνταν στην γεωργία πρόκοπταν και γρήγορα γίνονταν στόχος διεκδικήσεων όπως προκύπτει από έγγραφο του προξενείου του Ιασίου (No 626 / 3-7-1926) προς τον Βασίλειο Κωτίδη.

Στο έγγραφο αυτό περιγράφεται η τλαιπωρία ομάδος 15-20 οικογενειών Ελλήνων καλλιερητών αμπέλου πιθανότατα Οφίων οι οποίοι αφού αγόρασαν τους αμπελώνες κατεστραμμένους από τη φυλλοξήρα και εγκαταλειμμένους από το 1860, με πολύ κόπο και εργασία τους ανάστησαν και τους επαναφύτευσαν. Κέρδισαν στον αγώνα τους με τη γη και αυτή τους πλούτισε. Τότε οι πρώην ιδιοκτήτες εγείροντες νομικά ζητήματα ιδιοκτησίας όπως π.χ ότι δεν έχει δικαίωμα ιδιοκτησίας μη Ρουμάνος πολίτης στράφηκαν εναντίον τους δικαστικά ζητώντας την επιστροφή των αμπελώνων. Το αποτέλεσμα δεν έχει σημασία πλέον, γιατί γνωρίζουμε ότι το 1945 η Λαοκρατική δημοκρατία της Ρουμανίας κατέσχεσε όλες τις περιουσίες των ξένων οι οποίοι και εξ' αυτού εξεδιώχθησαν.

Έκτος λόγος μετανάστευσης και όχι κατ' ανάγκην έκτος, ήταν η αγάπη για τα γράμματα, η οποία όπως γνωρίζουμε, εμποδίζονταν στο Όφι από τους λόγους που στην αρχή της εργασίας αναφέρθηκαν. Σ' αυτούς μπορούμε να προσθέσουμε και ορισμένους άλλους όπως: οι μικρές και διάσπαρτες κοινότητες το τραχύ, ορεινό και δύσβατο έδαφος, το υποτυπώδες δίκτυο επικοινωνίας, η αδιαφορία των φτωχών και αμαθών κατοίκων, αλλά και η θρησκευτική πίστη στο κισμέτ (προκαθορισμένη μοίρα) που μεγί-

στοποιούσε όλους αυτούς τους παράγοντες. Ένα μέρος όμως από τους χριστιανούς κατοίκους του Όφους εμφορούμενο από πιο προοδευτικές ιδέες- συν Αθηνά και χείρα κίνει- αναζητούσαν καλύτερη εκπαίδευση και διά της παιδείας καλύτερη ζωή τους.

Στη Ρουμανία, και στο Ιάσι ήταν εκτός των άλλων και τόπος σπουδαίας και πολύπλευρης εκπαίδευσης.

Από το 1560 ο ηγεμών Ιάκωβος Ηρακλείδης ίδρυσε στην πόλη ελληνικό σχολείο το οποίο διατηρήθηκε στη συνέχεια με τη φροντίδα των ηγεμόνων Βασιλείου Λούπου και Γεωργίου Στεφάνου. Ο δε ηγεμών Γεώργιος Δούκας ήταν αυτός που κάλεσε στο Ιάσι πολλούς Έλληνες διανοούμενους μεταξύ των οποίων τους Αζαρία Κιγάλα, Σκαρλατάκη Σπανδονή, και Ιωάννη Κομνηνό. Στο 1679 τοποθετείται η ίδρυση της ακαδημίας του Βουκουρεστίου στο μοναστήρι του Αγίου Σάββα, ενώ το 1690 καλείται από τον ηγεμόνα της Βλαχίας Σερμπάν Καντακουζινό ο τραπεζούντιος δάσκαλος Σεβαστός Κυμνίτης.

Στην ακαδημία του Βουκουρεστίου δίδαξαν επίσης ο Θ. Κορυδαλέας, Χρ. Νοταράς, Ιωσ. Μοισιώδης, Δ. Φιλιππίδης και άλλοι σημαντικοί άντρες του νεοελληνικού διαφωτισμού.

Στο Ιάσιο το 1707, ο ηγεμόνας Αντίοχος Καντεμίρ ιδρύει σπουδαστήριο, με κύρια γλώσσα διδασκαλίας την ελληνική καθώς και με δωρεάν φοίτηση, αξιοποιώντας τις ικανότητες του δασκάλου Χρ. Νοταρά

Στην ακαδημία το 1764 δίδαξε μαθηματικά, φιλοσοφία και γεωγραφία ο Νικηφόρος Θεοτόκης. Δίδαξαν επίσης ο Ιώσιπος Μισώδιαξ το 1765, το 1766 ο Νικόλαος Ζερζούλης, το 1784 ο Δ. Φιλιππίδης ο οποίος και αργότερα κατόπιν προτροπής του Αλεξάνδρου Μουρούζη θα αναμορφώσει την ακαδημία με τη διδασκαλία ανωτέρων μαθηματικών, φυσικής και χημείας με σύγχρονα εποπτικά μέσα. Δηλαδή έδωσε προτεραιότητα στο πείραμα για την απόδειξη της όποιος θεωρίας, συμβάλλοντας στην εδραίωση και στην προτεραιότητα των επιστημών.

Αντέδρασαν όμως οι συντηρητικοί κύκλοι προκαλώντας τη φυγή των εξόχων αυτών δασκάλων του Διαφωτισμού, ο οποίος προσδιορίζεται από: το λόγο, την εμπειρία, την επιστήμη, την οικουμενικότητα, την πρόοδο, την ανεξαρτησία και από την ελευθερία. Κύριο νόημα του κατά τον Κάντ είναι <<η ανάδυση του ανθρώπου από την αυτεπιβαλλόμενη ανωριμότητα του>>

Τη φυγή επίσης επέλεξαν για τους ίδιους λόγους το 1808, Ο Δ. Γοβδελάς, το 1813 ο Στέφανος Δούγκας στην προσπάθειά τους να αναδείξουν τις νεωτερικές ιδέες στην μακρόχρονη έριδα των <<αρχαίων έναντι των νεωτέρων>> που ξεκίνησε στη Γαλλία το 1650 και έφθασε στο Ιάσι, από το χώρο της λογοτεχνίας και επεκτάθηκε με το διαφωτισμό σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας.

Από τις διαθέσιμες πηγές γνωρίζουμε επίσης ότι στην Μολδοβλαχία όπως και στον Πόντο έδρασαν οι αδελφοί από τα Φυτιάνα Λάζαρος Σκρύβας και Ιγνάτιος Φυτιάνος. Τα Φυτιάνα- AL FITYAN = οι γενναίοι της πίστης είναι τόπος φυγής και απομόνωσης Οφίων στα ορεινά και απρόσιτα μέρη του Πόντου. Στη Μολδαβία επίσης δίδαξαν ο Γεώργιος Υπομενάς και ο Γεώργιος Τραπεζούντιος-Χρυσόγονος.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε ότι συγχρόνως με τη λειτουργία της ακαδημίας του Ιασίου, είχε σπουδαία ανάπτυξη στην πόλη και η τυπογραφική δραστηριότητα κορυφαίο μέσο μαζικής επικοινωνίας και μόρφωσης της εποχής. Στο Ιάσι η ακαδημία και το τυπογραφείο κλείνουν οριστικά στις 22 Φεβρουαρίου 1821 με την κήρυξη της επανάστασης στο ναό των τριών Ιεραρχών από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη <<δίοτι εξέθρεψαν επαναστάτες>>. Παράλειψη επίσης θα ήταν η μη αναφορά στη θρησκευτική ελευθερία. Δεκάδες ναοί μικροί και μεγάλοι, περικαλλείς, με ξεχωριστή αρχιτεκτονική και ιδιαίτερη ζωγραφική διακόσμηση βρίσκονται στο Ιάσιο.

Τελειώνω με την απαρίθμηση των οφίτικων οικογενειών στο Ιάσι.

Χαρτιόγλου	Αβραάμ	Από το 1897	Έμπορος
	Βασίλειος	1902	Έμπορος
	Αναστάσιος	1895	Υπάλληλος
Μεγαλόπουλος	Ιωάννης	1898	Έμπορος
Μαυρόπουλος	Πέτρος	1924	Υπάλληλος
Βλαχίδης	Βασίλειος	1894	Γεωργός
	Ηλίας	1910	Μικρέμπορος
	Παναγιώτης	1896	Γεωργός
Κωτίδης	Αναστάσιος	1878	Έμπορος
	Βασίλειος	1924	Έμπορος
	Κωνσταντίνος	1894	Έμπορος
	Κ. Ανδρέας	1921	Έμπορος
	Κ. Βασίλειος	1921	Γεωργός
	Γ. Ιωάννης	1887	Έμπορος
	Κ. Ιωάννης	1900	Υπάλληλος
	Χ. Γεώργιος	1896	Έμπορος
Μαυρόπουλος	Ιωάννης	1890	Έμπορος
	Ιεροκλής	1923	Έμπορος
	Α. Ιωάννης	1893	Γεωργός
	Κ. Ιωάννης	1924	Υπάλληλος
	Ν. Γεώργιος	1908	Έμπορος
Χατζηιωαννίδης	Αναστάσιος	1890	Γεωργός
	Δημήτριος	1924	Γεωργός
	Αρετή	1924	Γεωργός
	Ανθή	1924	Γεωργός
Γιανταμίδου	Αναστασία	1924	
Αλχαζίδης	Ιωάννης	1898	Γεωργός
	Βασίλειος	1895	Γεωργός
	Μαρία	1924	Γεωργός

Η ιστορική έρευνα δεν τελείωσε. Μόλις τώρα άρχισε.

Η θεατρική ομάδα της Ευξείνου λέσχης Θεσ/νίκης

ΥΨΗΛΑΝΤΕΙΑ 2012

Συνέχεια από τη σελ 1

Συλλόγου Ιεροσαλτών Ν. Πιερίας και παιδιά του τμήματος εκμάθησης ποντιακής λύρας του Συλλόγου, και υπό την καθοδήγηση του κ. Λάζαρου Τσορμπατζήδη υπεύθυνου δασκάλου της χορωδίας του Συλλόγου.

Παρασκευή 20 Απριλίου, ημέρα εορτής της Ζωοδόχου Πηγής και πανηγύρεως της Νέας Τραπεζούντας, τα Υψηλάντεια συνεχίστηκαν με την καθιερωμένη Παναγυρική Θεία Λειτουργία στον Ι. Ν. Ζωοδόχου Πηγής, χοροστατούντος του Αρχιμανδρίτου κ. Διονυσίου Γκόλια, και των σεβαστών πατέρων Σταυριανίδη Δημήτριου, Τσικόπουλου Αθανάσιου, Σειταρίδη Χρήστου, Τορτοπίδη Βασίλειου, το απόγευμα της ίδιας ημέρας στην πλατεία του χωριού αναβίωσε το παλαιό έθιμο των αβοιμαχίων. Οι αβοιμαχιοί τσούγκρισαν τα αυγά τους σε δύο ομάδες ενηλίκων και παιδιών, και στην κατηγορία των ενηλίκων νικητής ήταν ο Παντελίδης Βασίλειος, με δεύτερο τον Μετοικίδη Κυριάκο και τρίτο τον Παντελίδη Θεοχάρη. Στην μικρή κατηγορία πρώτος ήταν ο Αντωνίου Απόστολος με δεύτερο τον Αμπατζήδη Γιώργο και τρίτο τον Γεροντίδη Στέφανο. Το βράδυ στις 8:30 στην κατάμεστη από κόσμο αίθουσα του Συλλόγου η θεατρική ομάδα της Ευξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης παρουσίασε σε ποντιακή διάλεκτο την σατιρική κωμωδία του Γιώργου Σιδηρόπουλου: «Νέπε Χάμπο το Μνημόνιο τίνος θυγατέρα εν» σε σκηνοθεσία του ίδιου.

Το Σάββατο 21 Απριλίου το πρόγραμμα των Υψηλαντειών περιελάμβανε παιδική εκδήλωση στην αίθουσα του Συλλόγου και παράσταση θεάτρου σκιών από τον καραγκιοζοπαιχτή Γιάννη Χατζή.

Την Κυριακή 22 Απριλίου, Κυριακή του Θωμά αναβίωσε το ταφικό έθιμο ένα έθιμο που αναβιώνει στο χωριό μας από την ίδρυσή του, όπως γίνονταν στον ιστορικό Όφι του Πόντου.

Από το απόγευμα της ίδιας ημέρας έως και το απόγευμα του Σαββάτου 28 Απριλίου στην αίθουσα του Συλ-

Ο Ναζίμ Μέριτς ενώ απευθύνει χαιρετισμό με τη βοήθεια του διερμηνέα κ. Πάρι Παπαγεωργίου

Απονομή του βραβείου "Αλέξανδρος Υψηλάντης" από τον κ. Θωμά Παπαδημητρίου στον κ. Γιάννη Μεγαλόπουλο

λόγου λειτούργησε έκθεση ζωγραφικής των δύο τμημάτων ζωγραφικής του Συλλόγου.

Οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν την **Κυριακή 29 Απριλίου** με το ανοικτό τουρνουά σκάκι σε συνεργασία με την Ε.Σ.Κ.Ε.Δ.Υ.Μ και τον σκακιστικό όμιλο Κατερίνης.

Χαρακτηριστικό και της φετινής διοργάνωσης ήταν η μαζική συμμετοχή από δεκάδες σκακιστές όλων των ηλικιών (101 συνολικά άτομα) από διάφορες περιοχές όπως Γιαννισά, Έδεσσα, Φλώρινα, Πτολεμαΐδα, Άγιο Αθανάσιο Κοζάνης, Ποντοκώμη Κοζάνης, Καστοριά, Θεσσαλονίκη, Βόλο, Τρίκαλα, Ηράκλειο Κρήτης, Κατερίνη και Νέα Τραπεζούντα Πιερίας. Πραγματοποιήθηκαν δύο διαφορετικά τουρνουά με βάση την ηλικία των σκακιστών (για μεγάλους και για μικρούς). Στο πρώτο τουρνουά πήραν μέρος οι σκακιστές ηλικίας από δεκατρία (13) ετών και άνω και στο δεύτερο τουρνουά πήραν μέρος οι σκακιστές ηλικίας από δώδεκα (12) ετών και κάτω, ούτως ώστε να υπάρχει μεγαλύτερο κίνητρο διάκρισης για όλους και υψηλότερο επίπεδο στις παρτίδες που πραγματοποιήθηκαν. Η μάχη για την κορυφή και στα δύο τουρνουά ήταν σκληρή με αρκετό πάθος αλλά πάντα στα πλαίσια του «ευ αγωνίζεσθαι», αρχή που διέπει το σκάκι ως άθλημα.

Τα δύο τουρνουά πραγματοποιήθηκαν με Ελβετικό σύστημα επτά (7) γύρων, με χρόνο σκέψης για κάθε σκακιστή, δέκα λεπτά για ολόκληρη την παρτίδα και για κάθε κίνηση που ολοκλήρωσε ο παίκτης (από την πρώτη κίνηση), πήρε ακόμη πέντε δευτερόλεπτα (5'')

χρόνου σκέψης.

Στο πρώτο τουρνουά (ηλικίας από δεκατρία ετών και άνω) νικητής αναδείχθηκε ο σκακιστής της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας Γυμνόπουλος Λάζαρος, δεύτερος τερμάτισε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Πτολεμαΐδας «ο Πτολεμαίος» Γκέκας Σωκράτης, ενώ στην τρίτη θέση τερμάτισε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Βαρδάκας Στέφανος.

Στο δεύτερο τουρνουά (ηλικίας από δώδεκα ετών και κάτω) οι τρεις πρώτοι νικητές που αναδείχθηκαν είναι από την ομάδα του ΠΑΣ Έδεσσαιών Σκακιστών 8Χ8. Νικητής του τουρνουά αναδείχθηκε ο σκακιστής Δάνης Χρυσοβαλάντης, δεύτερος τερμάτισε ο σκακιστής Στεφαν Βικτωρ, ενώ στην τρίτη θέση τερμάτισε ο σκακιστής Τριμίτζιος Πέτρος.

Κύπελλα απονεμήθηκαν στους τρεις (3) πρώτους νικητές από κάθε τουρνουά καθώς επίσης και στις τρεις (3) καλύτερες ομάδες (σκακιστικούς συλλόγους) που προέκυψαν από το άθροισμα των πόντων που συγκέντρωσαν οι δύο καλύτεροι σκακιστές κάθε ομάδας από το κάθε ένα από τα δύο τουρνουά.

Νικήτρια ομάδα του τουρνουά αναδείχθηκε ο Σκακιστικός Όμιλος Κατερίνης, στην δεύτερη θέση τερμάτισε η Σκακιστική Ακαδημία Πτολεμαΐδας «ο Σκακιστάκος» ενώ την τρίτη θέση κατέλαβε ο Σκακιστικός Όμιλος Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κατερίνης ο οποίος ισοβάθμισε με τον Γυμναστικό Σύλλογο Ποντοκώμης Κοζάνης αλλά υπερίσχυσε στα κριτήρια ισοβαθμίας (περισσότεροι βαθμοί στο πρώτο τουρνουά).

Στους σκακιστές-σκακίστριες της ΕΣΣΚΕΔΥΜ κάτω των δεκαέξι ετών απονεμήθηκαν 28 μετάλλια:

1ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 15 και 16 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Ατμασίδης Παναγιώτης.

2ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 15 και 16 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας Χατζής Αλέξανδρος.

3ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 15 και 16 ετών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Πτολεμαΐδας «ο Πτολεμαίος» Γκλιάγιας Δημήτριος.

4ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 15 και 16 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Πτολεμαΐδας «ο Πτολεμαίος» Τσεμπερλίδου Ειρήνη.

5ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 15 και 16 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Δουλιάκα Στεφάνια.

6ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 15 και 16 ετών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Παντελιάδου Φρειδερίκη.

7ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 13 και 14 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Ηρακλείου Λαδόπουλος Δημήτριος.

8ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 13 και 14 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής της Σκακιστικής Λέσχης Φλώρινας Παπαδόπουλος Ζήσης.

9ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 13 και 14 ε-

Η αίθουσα του συλλόγου όπου έγιναν οι αγώνες και οι απονομές στους νικητές

Ο παραγκιοζοπαίχτης Γιάννης Χατζής με τα παιδιά που παρακολούθησαν την παράσταση

τών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Αγίου Αθανασίου Κοζάνης Μαρκόπουλος Μάρκος.

10ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 13 και 14 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Συβρίδου Πολυξένη.

11ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 13 και 14 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια της Σκακιστικής Ακαδημίας Πτολεμαΐδας «ο Σκακιστάκος» Τσεμπερλίδου Γεωργία.

12ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 13 και 14 ετών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια της Σκακιστικής Λέσχης Φλώρινας Καραμητάνη Αγγέλα.

13ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 11 και 12 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του ΠΑΣ Εδεσσαίων Σκακιστών 8Χ8 Δάνης Χρυσοβαλάντης.

14ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 11 και 12 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του ΠΑΣ Εδεσσαίων Σκακιστών 8Χ8 Τριμίτζιος Πέτρος.

15ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 11 και 12 ετών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Πτολεμαΐδας «ο Πτολεμαΐος» Τσακμάκης Γεώργιος.

16ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 11 και 12 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Γυμναστικού Συλλόγου Ποντοκώμης Κοζάνης Φώτογλου

Βικτωρία.

17ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 9 και 10 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του ΠΑΣ Εδεσσαίων Σκακιστών 8Χ8 Στεφαν Βικτωρ.

18ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 9 και 10 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Βαρδάκας Γρηγόριος.

19ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 9 και 10 ετών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Γυμναστικού Συλλόγου Ποντοκώμης Κοζάνης Τσιδαρίδης Ιάκωβος.

20ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 9 και 10 ετών το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του ΜΠΣ Νέας Τραπεζούντας Κιλ Ολυμπία.

21ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 9 και 10 ετών το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Κατερίνης Συβρίδου Μαρία.

22ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 9 και 10 ετών το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του ΜΠΣ Νέας Τραπεζούντας Βασιλειάδου Αικατερίνη.

23ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 8 ετών και κάτω το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κατερίνης Ελευθεριάδης Θεοχάρης.

24ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 8 ετών και κάτω το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής της Σκακιστικής Ακαδημίας Πτολεμαΐδας «ο Σκακιστάκος» Κωδουνάς Αλέξανδρος.

25ο) Στην κατηγορία σκακιστών ηλικίας 8 ετών και κάτω το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε ο σκακιστής του Σκακιστικού Ομίλου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κατερίνης Παπαγιάννης Αστέριος.

26ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 8 ετών και κάτω το χρυσό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Πτολεμαΐδας «Δούρειος Ίππος» Λιουρη Μαρία.

27ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 8 ετών και κάτω το αργυρό μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Αγίου Αθανασίου Κοζάνης Θεοδοσιάδου Αλεξάνδρα και

28ο) Στην κατηγορία σκακιστριών ηλικίας 8 ετών και κάτω το χάλκινο μετάλλιο κατέκτησε η σκακίστρια του Σκακιστικού Ομίλου Πτολεμαΐδας «Δούρειος Ίπ-

Απονομή κυπέλλου στο νικητή του τουρνουά Γυμνόπουλο Λάζαρο από τον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου Ν. Τραπεζούντας κ. Κ. Πετρίδη

πος» Λιουρη Στυλιανή.

Στο τουρνουά απονεμήθηκαν και τέσσερα (4) έξτρα μετάλλια σε σκακιστές-σκακίστριες άλλων ενώσεων (εκτός ΕΣΣΚΕΔΥΜ):

1ο) Στην κατηγορία ηλικίας 9 και 10 ετών στην σκακίστρια της Σκακιστικής Κίνησης Τρικάλων Τοζάρου Ιφιγένεια.

2ο) Στην κατηγορία ηλικίας 8 ετών και κάτω στον σκακιστή του Σκακιστικού Συλλόγου Πεύκων Θεσσαλονίκης Κατσιρη Αντώνιο.

3ο) Στην κατηγορία ηλικίας 8 ετών και κάτω στον σκακιστή της ΣΕ Βόλου Ραφτόπουλο Εμμανουήλ και

4ο) Στην κατηγορία ηλικίας 8 ετών και κάτω στην σκακίστρια της ΣΕ Βόλου Ραφτοπούλου Κωνσταντίνα.

Τις εκδηλώσεις κατά την διάρκεια τους τίμησαν με την παρουσία τους οι αξιότιμοι βουλευτές του Νομού μας κ. Ιωάννης Αμοιρίδης, κ. Παπαγεωργίου Αθανάσιος, κ. Κουκοδήμος Κωνσταντίνος, ο Αντιδήμαρχος Δήμου Κατερίνης και αναπληρωτής Δημάρχου κ. Ζήνων Σατραζέμης, ο Πρόεδρος του Οργανισμού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Πρόνοιας του Δήμου Κατερίνης κ. Θωμάς Παπαδημητρίου, ο Αντιδήμαρχος κ. Γιουμίδης Αλέξανδρος, ο Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου Νέας Τραπεζούντας κ. Κωνσταντίνος Πετρίδης, εκπρόσωποι συλλόγων-φορέων και πολύς κόσμος που συμμετείχε και παρακολούθησε τις εκδηλώσεις.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ευχαριστεί θερμά:

Τον Πολιτιστικό Οργανισμό Δήμου Κατερίνης και τον Πρόεδρό του κ. Θωμά Παπαδημητρίου.

Τους φορείς της Νέας Τραπεζούντας.

Τους εθελοντές και εθελόντριες που βοήθησαν για να πραγματοποιηθούν για μία ακόμη χρονιά αυτές οι σημαντικές εκδηλώσεις του Συλλόγου μας.

Τελειώνοντας να αναφέρουμε ότι μία ευχάριστη επίσκεψη συνέπεσε με τα φετινά Υψηλάντεια. Συγκεκριμένα ο καταγόμενος από το Κουρίτς του Όφεως Ναζίμ Μέριτς ευρισκόμενος στην Αθήνα σε φιλική του οικογένεια, θέλησε να γνωρίσει από κοντά Οφίτες που ζουν στην Ελλάδα και ειδικά Οφίτες της Νέας Τραπεζούντας μιας και το 1965 και το 1988 είχαν πάει στον Όφι από το χωριό μας και επισκεύθηκαν και το χωριό του το Κουρίτς και μάλιστα όπως μας είπε ο ίδιος φιλοξενήθηκαν στο σπίτι του.

Έτσι λοιπόν ο φίλος μας Ναζίμ και με την βοήθεια του Τασάρη Βαγγέλη που τον φιλοξενούσε στην Αθήνα βρέθηκε στην Νέα Τραπεζούντα την Τρίτη 17 και την Τετάρτη 18 Απριλίου όπου και συναντήθηκε με τα μέλη του Δ. Σ. του Συλλόγου αλλά και με κατοίκους του χωριού γνωρίζοντας από κοντά γνήσιους Οφίτες και συνεχιστές των παραδόσεων του Ιστορικού του Όφι.

Με τιμή
Το Δ.Σ. του Συλλόγου.

Στην πλατεία του χωριού την ώρα των αυγομαχιών

Η Βυζαντινή - Παραδοσιακή χορωδία του Συλλόγου μας

Ποια είναι η Διατροφική παρακαταθήκη των Ελλήνων για μακροζωία ;

Ζιγώα Κωνσταντία

Φοιτήτρια του Τμήματος Διατροφής και Διαιτολογίας Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης

Στις μέρες μας, τόσο τα παιδιά όσο και οι ενήλικες έχουμε υιοθετήσει τις συνήθειες του δυτικού μοντέλου ζωής που χαρακτηρίζεται από μεγάλη κατανάλωση έτοιμου και γρήγορου φαγητού από γνωστές εταιρείες fast food, μεγάλη κατανάλωση αναψυκτικών, γλυκών, και την υπερκατανάλωση κρέατος, τρόφιμα τα οποία είναι πλούσια σε κενές θερμίδες (δηλ. δεν προσφέρουν απαραίτητα θρεπτικά συστατικά), λιπαρά και ζάχαρη. Επιπλέον, η καθιστική ζωή, η παρακολούθηση πολλών ωρών τηλεόρασης, η περιήγηση στο διαδίκτυο και η ενασχόληση με ηλεκτρονικά παιχνίδια μας αποτρέπουν από το να ασχοληθούμε με κάποιου είδους φυσικής δραστηριότητας ή χόμπι. Οι συνήθειες αυτές είναι υπαίτιες για την πρόσληψη βάρους και συνεπώς για πολλές ασθένειες όπως τα καρδιαγγειακά, ο διαβήτης τύπου 2, η παχυσαρκία κ.α.

Το σημαντικότερο μέσο πρόληψης και αντιμετώπισης ενός τέτοιου τρόπου ζωής αποτελεί η αλλαγή των διατροφικών συνηθειών. Επιλογή, η οποία περιλαμβάνει μείωση της κατανάλωσης λίπους, κόκκινου κρέατος, αλατιού και ζάχαρης, με ταυτόχρονη αύξηση της κατανάλωσης φρούτων, λαχανικών, δημητριακών, οσπρίων και ελαιολάδου αντί ζωικών λιπών. Οι αλλαγές αυτές θα πρέπει να συνοδεύονται από ελεγχόμενη κατανάλωση θερμίδων εξατομικευμένα και προσαρμοσμένα στις ανάγκες του εκάστοτε οργανισμού. Συγχρόνως απαιτείται και αύξηση της φυσικής δραστηριότητας με σκοπό την ισορροπία και τον έλεγχο του σωματικού βάρους.

Η επιστροφή στην παράδοση είναι μια αποτελεσματική λύση για να διατρεφόμεστε σωστά. Η Μεσογειακή Διατροφή δεν είναι απλά μια δίαιτα, αλλά ένας τρόπος ζωής. Περιλαμβάνει τις διατροφικές συνήθειες των λαών της Μεσογείου της δεκαετίας του 1940 και του 1960. Είναι η διατροφική παρακαταθήκη των ελλήνων για μακροζωία. Πλέον έχει αποδειχτεί με επιστημονικές μελέτες πως η μεσογειακή διατροφή προστατεύει από την εμφάνιση καρδιαγγειακών παθήσεων και ορισμένων μορφών καρκίνου. Ενώ έχει επισημανθεί ο ρόλος της στη μείωση της αρτηριακής πίεσης, έχει δοθεί έμφαση στην αντιοξειδωτική και αντιφλεγμονώδη δράση των συστατικών της και στη ρύθμιση του σωματικού βάρους. Ωστόσο, το λυπηρό είναι πως σήμερα λίγοι ακολουθούν πλήρως αυτό το μοντέλο διατροφής.

Τα χαρακτηριστικά της Μεσογειακής Διατροφής που παίρνουν μορφή στην πυραμίδα είναι:

- Συστήνεται η καθημερινή σωματική άσκηση.
- Η βάση της διατροφής μας είναι υδατάνθρακες, με έμφαση στους σύνθετους. Συστήνεται η καθημερινή κατανάλωση δημητριακών, ζυμαρικών, οσπρίων και ψωμιού, κυρίως μη επεξεργασμένων.
- Προτείνεται η καθημερινή κατανάλωση φρούτων και λαχανικών.
- Το ελαιόλαδο είναι η κύρια πηγή λίπους στη διατροφή. Δίνεται έμφαση στα μονοακόρεστα λιπαρά σε σχέση με τα κορεσμένα.
- Μέτρια κατανάλωση γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων.
- Εβδομαδιαία μπορούν να καταναλώνονται τα ψάρια, τα πουλερικά, τα αυγά και τα γλυκά.
- Το κόκκινο κρέας μπορεί να καταναλώνεται 1-2 φορές το μήνα.

- Η κατανάλωση αιθανόλης (κυρίως κόκκινου κρασιού) επιτρέπεται καθημερινά αλλά με μέτρο.
- Δίνεται έμφαση στην επαρκή ενυδάτωση με λίγη νερού.

Η Μεσογειακή διατροφή έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τη διατροφή που ακολουθούσαν και ακολουθούν οι Πόντιοι σήμερα. Η διατροφή στον Πόντο αποτελούσε σταθερό παράγοντα υγείας και ευεξίας του Ελληνισμού. Η αγνότητα των υλικών διατροφής, σε συνδυασμό με το ιδανικό κλίμα και την απουσία άγχους, προσέδιδαν ποιότητα και μακροζωία στους κατοίκους.

Τα εύγευστα δημητριακά, λαχανικά, γαλακτοκομικά, κρεατικά, ψαρικά, το κρυστάλλινο νερό και το καθαρό φυσικό περιβάλλον ήταν θετικοί δείκτες ισορροπημένης διατροφής.

Ποντιακές συνταγές που καταναλώνουμε ακόμη και σήμερα:

Σιουρβάς: Η κυριότερη σούπα από βρασμένο κορόκο (ξεφλουδισμένο και χοντροαλεσμένο σιτάρι ή καλαμπόκι), υλιστό (αποβουτυρωμένο στραγγισμένο και αλατισμένο σακουλισιο γιαούρτι) αλάτι και βούτυρο.

Φούστουρον: Ομελέτα με αυγά και λάδι. Το προσέφεραν στον γαμπρό.

Μακαρίνα εβριστέ: Είδος σπιτικών μακαρονιών, με αγελαδινό βούτυρο, καμένο τυρί ή λάδι και ζάχαρη.

Τσιριχτά: Είδος ζυμαρικού από σιταρένιο αλεύρι, μαγιά, αλάτι, μέλι ή ζάχαρη.

Τσουμούρ: Πρόχειρο φαγητό από ψίχα ζεστού ψωμιού, από αλεύρι καλαμποκίσιο, βούτυρο και γιαούρτι.

Χαβίτς: Φαγητό από φούνικο αλεύρι, βούτυρο και ανθόγαλα. Προσθέτανε και τσορτάνε ((σβώλους από μυζήθρα αποβουτυρωμένη).

Λάχανα μαύρα: Φαγητό με φασόλια, λάχανα μαύ-

ρα, πλιγούρι, αλεύρι, καλό βούτυρο, κρεμμύδι και καυτερές πιπεριές.

Κιντέατα: Φαγητό σαν πολτός, με κορυφές από τσουκνίδες, νερό, κρεμμύδι, σιταρένιο αλεύρι και αλάτι.

Γιοχάδες: Είναι λεπτά φύλλα ζυμαριού που ψήνονται στο σάτζ, αφού ανάμεσά τους σκορπίζεται τριμμένο τυρί.

Πισία: Πίτες με ζύμη από σιταρένιο αλεύρι, αλάτι, καλό βούτυρο, ζάχαρη ή μέλι.

Χαψία: Ψαρικό με χαψία (γαύρο), αλάτι, αλεύρι και λάδι.

Ωτία: Γλύκισμα σε σχήμα αυτιού από ζύμη με αλεύρι, αυγά, γάλα, σόδα φαγητού, ζάχαρη ή μέλι. Σε άφθονο σπορέλαιο τηγανίζονται τα ωτία.

Πεκμέζ: Γίνονται από τούτε (μούρα), που τα βράζουν και τα αφήνουν στον ήλιο να χαλαρώσουν.

Χοσάφ: Είδος κομπόστας από ξερά αχλάδια (τζίρε), μήλα, βερίκοκα κ.α.

Ταν: Δημοφιλές δροσιστικό και δυναμωτικό ποτό καλοκαιριού. Προέρχεται από γιαούρτι (χωρίς λίπος), που ανακατεύεται καλά με νερό.

Μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δυο είδη διατροφής είναι ότι στην Ποντιακή πολλές φορές χρησιμοποιείται το βούτυρο αντί του ελαιολάδου που χρησιμοποιείται στη Μεσογειακή, η διαφορά αυτή είναι σημαντική λόγω του ότι το βούτυρο είναι ζωικής προέλευσης και συνεπώς έχει περισσότερα κορεσμένα λιπαρά ενώ το ελαιόλαδο έχει μονοακόρεστα.

Συμπερασματικά: η υιοθέτηση ενός υγιεινού τρόπου ζωής με σωστή διατροφή και άσκηση μπορεί να θωρακίσει τον οργανισμό μας και να μας δώσει μακροζωία και ευεξία.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΗ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ ΣΥΝΗΘΕΙΩΝ

- Καθημερινή κατανάλωση πρωινού, επιλέξτε γάλα χαμηλό σε λιπαρά, τσάι, καφέ, φυσικό χυμό, δημητριακά, τoστ με κασέρι χαμηλό σε λιπαρά και γαλοπούλα, βραστό αυγό, φρυγανιές με μέλι ή ταχίνι ή φυστικοβούτυρο ή μαρμελάδα.
- Προτιμείτε για ενδιάμεσα σνακ φρούτα, φυσικούς χυμούς, μπάρες δημητριακών, γιαούρτι με χαμηλά λιπαρά, φρυγανιές με μέλι ή μαρμελάδα, παστέλι, κριτσίνια πολύσπορα.
- Αντικαταστήστε αναψυκτικά με φυσικούς χυμούς.
- Αντικαταστήστε πάστες, κέικ, κρουασάν, ζαχαρώδη με γλυκίσματα που δεν περιέχουν πολύ ζάχαρη όπως ζελέ με φρούτα, σταφιδόψωμο, κομπόστες.
- Πείτε όχι στην κατανάλωση έτοιμων φαγητών.
- Να πίνετε αρκετό νερό.
- Μην καταναλώνεται τα γεύματα σας όταν παρακολουθείται τηλεόραση.
- Να καταναλώνετε συχνά φρούτα και λαχανικά.
- Να γυμνάζεστε συχνά.
- Περιορίστε το αλκοόλ.
- Περιορίστε – Διακόψτε το κάπνισμα

νας εκ των παιδιών του, ο Βασίλης Ιωαννίδης (τσιακμάκος) έλεγε για τον πατέρα του πως είχε πολύ πλούσια βιβλιοθήκη. Έπαιρνε όλες τις Ελληνικές εφημερίδες και έντυπα που κυκλοφορούσαν τότε στην Τραπεζούντα. Όταν πέθανε το 1919-1920; η παπαδιά η Ζωή στον ξεριζωμό, πήρε τα ποιο απαραίτητα και τα υπόλοιπα τα έκαψαν για να μην τα μαγαρίσουν οι Τούρκοι. Η παπαδιά έκανε και μια ηρωική πράξη. Κατόρθωσε και πήρε με την βοήθεια του τοπικού Τούρκου Αγά, τον επιτάφιο της Εκκλησίας των ταξιαρχών. Ένα πολύτιμο κειμήλιο μεγάλης αξίας που αγοράστηκε από Οφίτες φυγάδες στην Ρωσία. Σήμερα σώζεται και είναι στον Ιερό Ναό της Ζωοδόχου Πηγής του χωριού μας. Είναι από τα λίγα πολύτιμα πράγματα που φέρανε οι γονείς και παππούδες μας πρόσφυγες. Είναι μεγάλη η ευθύνη για να γράψεις για γεγονότα μακρινά ιστορικά, απλώς γράφουμε για όσα μας περιγράφουν. Για τον θάνατο του Παπά Γιάννη από όσα μπόρεσα να μάθω από τους απογόνους του λένε, πως πέθανε μέσα στην φυλακή του χωριού στο καρακόλ. Ήταν κρατούμενος και οι Τούρκοι ψάχνανε αφορμή να τον εξοντώσουν όπως και άλλους προύχοντες. Κατά μία ομολογία των συγχωριανών του είχε ταλαιπωρηθεί και βασανιστεί στην φυλακή και όταν ήρθε η σειρά του να δικαστεί, υπήρχαν πολλοί ψευδομάρτυρες για να τον

βάσουν πάνω στον νεκρό Ιερέα και τον χρυσό σταυρό του (εγκόλπιο). Και ξανά τον κηδέψαμε. Η μαρτυρία αυτή υπάρχει σε κασέτα στο Αρχείο Φίλων Προσφυγικού Ελληνισμού στην Καλαμαριά. Καταγράφηκε από τον ιστορικό καθηγητή Κυριάκο Χατζηκυριακίδη από τον Έυσομο Θεσσαλονίκης. Μετά τον θάνατό του η οικογένεια σκόρπισε και τα παιδιά του φύγανε άλλοι στη Ρωσία άλλοι στην Ελλάδα με διαφορετικά επίθετα, Ιωαννίδης και Παπαδόπουλοι. Από το Αρχείο του Παπά Γιάννη σώθηκαν μερικά εκκλησιαστικά βιβλία εκδόσεις 1731-1850-1870 και ένα χειρόγραφο τετράδιο με τον γραφικό του χαρακτήρα γραμμένο με πένα. Αντί για βιβλία που δεν υπήρχαν το αντέγραψε με πολύ ωραία καλλιγραφικά γράμματα και δίδασκε στο Σχολείο του Κρινήτα. Καταγράψω μερικά κείμενα για να έχετε μια ιδέα από το χειρόγραφο. Περιέχει 18 σελίδες από την Παλαιά Διαθήκη τους προφήτες και ποιμενάρχες του Εβραϊκού Έθνους.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ. Γεωγραφία. Θάλασσες, βουνά και όρη. «Πάντων των υδάτων της ξηράς, μήτηρ θεωρείται η θάλασσα. Επειδή δε πάντα τα ύδατα επιστρέφουσιν εις την θάλασσαν, δια τούτο αυτή είναι η μεγίστη δεξαμενή ως υδροθήκη πάντων των υδάτων της ξηράς. Εκ των Ζώων εν ης συμπεριλαμβάνεται και ο άνθρωπος μέχρι τούδε είναι γνωστά γένη μεν 1700, είδη δε 218.00. Των δε φυτών τα οποία τρόπον τινά αποτελούσι το ένδυμα της επιφανείας της Γης, είναι γνωστά μέχρι τούδε 6.400 διάφορα γένη, είδη δε 250.000. Πάντων δε τούτων κύριος ως Βασιλεύς είναι ο άνθρωπος.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ: Ο πληθυσμός τότε υπολογιζόταν (κατά τον Γεωγράφον Ν. Δημητσάν) σε ένα δισεκατομμύριο τετρακόσια εξήντα εκατομμύρια 1.460.000.000 (οι σημερινοί κάτοικοι της ΚΙΝΑΣ).

ΠΕΡΙ ΤΥΦΛΩΝ: Η Στατιστική εκείνης της εποχής 31-12-1880 κατέγραψε ανά την υφήλιο 1.200.000 τυφλούς, με 165 καθιδρύματα (τυφλοκομεία) παγκοσμίως. Στην Αυστροουγγαρία ήταν 40.933 τυφλοί. Στην Γαλλία ήταν 30.000. Στην Γερμανία 37.632. Η Αγγλία είχε 29.000. Στη Ρωσία ήταν 67.500 τυφλοί. Στην Ελβετία 2.097. Η Αίγυπτος είχε ανά εκατό κατοίκους 10 τυφλούς.

ΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ: Διαίρουνται σε 860. Στην Ευρώπη ομιλούνται 59. Εν Ασία 153. Εν Αφρική 115. Εν Αμερική 422. Εν Ωκεανία 117. Αι διάλεκτοι υπολογίζονται εις 5.080.

Ο Άγγλος ιστορικός καθηγητής Peter Magurige (Πέτερ Μάγκρικτς) που ασχολήθηκε με την Οφίτικη διάλεκτο και είναι φίλος του χωριού μας σε περιοδεία του στον Όφι για έρευνα, άκουσε ιστορίες για τον Παπά Γιάννη από Τούρκους Οφίτες.

Από τα βιβλία που μάθαιναν γράμματα τα ελληνόπουλα ήταν ως συνήθως εκκλησιαστικά όπως, το Ψαλτήρι, η Οκτόηχος, ο Απόστολος, το Κερακάδι και από το βιβλίο του Γεροστάθη.

Παράξενο για την παιδεία στον Όφι του Πόντου με τις δυσκολίες που υπήρχαν ότι μάθαιναν ήταν στην Ελληνική καθαρεύουσα και μεταξύ τους στο σπίτι και στα χωριά μιλούσαν ποντιακά.

Αυτά τα λίγα για τον Παπά Γιάννη. Πηγές μου είναι οι απόγονοί του.

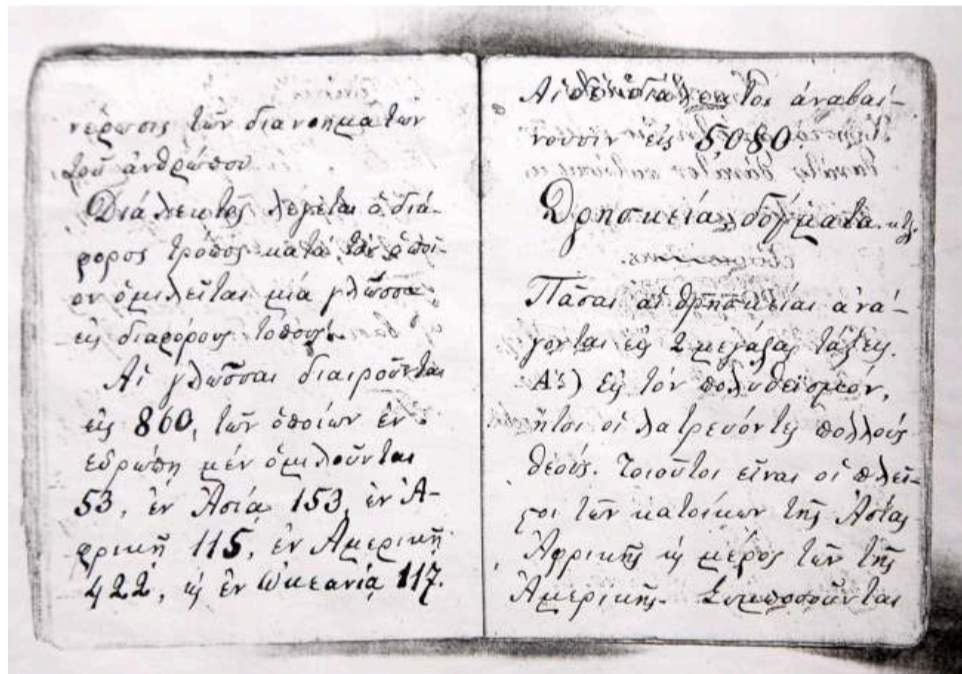
ΠΑΠΑ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ) 1870-1919;

Του Τερζίδη Αριστείδη «Δίκαιος»

Η ιστορία του Παπά Γιάννη, είναι μεγάλη άγνωστη και μαρτυρική. Δεν έχει γραφτεί τίποτα μέχρι σήμερα. Τολμώ κάνοντας την αρχή και ας συνεχίσουν οι απόγονοί του, υπάρχουν πολλοί και αξιόλογοι άνθρωποι. Γεννήθηκε στο χωριό Κρινήτα του Όφews Πόντου το 1870; Ήταν πολύ φιλομαθής και κατάφερε στα δύσκολα εκείνα χρόνια να σπουδάσει στο καλύτερο, στο Φροντιστήριο της Τραπεζούντας. Πανδρεύτηκε νεότατος για να μπορέσει να ιερατεύσει και η σύζυγος του ήταν η Ζωή Αντωνιάδου αδερφή του Νικόλα από το χωριό Γίγα. Ο Παπά Γιάννης έκανε μεγάλη οικογένεια με έντεκα παιδιά. Δέκα αγόρια και ένα κορίτσι, που είναι οι εξής: ο Σταύρος, ο Βασίλης, ο Ανδρέας, ο Μιχαήλ, ο Αλέξιος, ο Χρήστος, ο Γεώργιος, ο Δημήτριος, ο Νικόλαος, ο Γαβριήλ, και η Ειρήνη. Ήταν ο Ιερέας και ο Δάσκαλος του χωριού. Στον Ναό των Ταξιαρχών του Κρινήτα, σήμερα σώζονται τα πετρόχτιστα ντουβάρια, μάρτυρες του παρελθόντος. Επίσης δίδασκε και στο

Ένα από τα χειρόγραφα του Παπά Γιάννη

Σχολείο του χωριού, που σώζεται ακόμη και είναι σήμερα οικία Τούρκων. Ο Ιερέας στον Πόντο ήταν το σημαντικότερο πρόσωπο για τους σκλαβωμένους Ρωμιούς μαζί με τον Δάσκαλο. Ο Ιερέας έκανε και τον Δάσκαλο όταν δεν υπήρχε, και ήταν ο προύχοντας στην έδρα του, ο σεβάσμιος, ο ειρηνοποιός, ο επικεφαλής της δημογεροντίας κάθε χωριού. Ο Παπά Γιάννης ήταν και από τα δύο. Ο ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΣ. Επειδή είχε τακτική επαφή με την Μητρόπολη της Τραπεζούντας έπεσε στην δυσμένεια των Τούρκων και κυνηγήθηκε πολύ νομίζοντας τον ότι είναι κατάσκοπος των Ελλήνων, και από αυτό το γεγονός υπέφερε και έπαθε στα όσα έγιναν μετά. Ο έ-

δικάσουν εις θάνατο, πέθανε μέσα στην φυλακή πριν να δικαστεί. Ποιος μπορούσε να μάθει τότε πως και γιατί. Δεν επιτρεπόταν νομική υπεράσπιση. Κηδεύτηκε μέσα σε βαρύ πένθος με παρόντες όλους τους Ιερείς από τα επτά (7) Ελληνικά χωριά. Οι Τούρκοι όμως που παραμόνευαν, το ίδιο βράδυ ιεροσυλώντας τον ξέθαψαν τον νεκρό. Υπάρχει γραμμένη φωνητική ομολογία για το γεγονός. Του Πέτρου Σαλονικίδη (Καλαϊτσής) που λέει τα εξής.

- Πήγα το πρωί ν' ανάψω κερι στον τάφο του νουνού μου (δεξάμενος) στα μνήματα και τον βρήκα έξω, μέσα στα χώματα. Πήραν οι Τούρκοι τυμβωρύχοι το ευαγγέλιο που συνηθίζονταν τότε να

ΟΙ ΣΟΥΛΙΩΤΕΣ

του ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΟΥ

Το όνομα Σούλι αρχικά αναφερόταν σ' ένα μόνο ορεινό, απόκρημνο και δυσπρόσπελαστο χωριό. Στη συνέχεια αναφερόταν και σε μία ομοσπονδία χωριών της Ηπείρου, ΝΔ των Ιωαννίνων, στη μέση της απόστασης ανάμεσα στην πρωτεύουσα της Ηπείρου και την Αρτα.

Το πρώτο χωριό, το Σούλι, εμφανίστηκε στο χάρτη κατά τον 16ο αιώνα. Με τον καιρό, γύρω απ' αυτό χτίστηκαν άλλα τρία: ο Αβαρικός, η Κιάφα και η Σαμονίβα. Τα τέσσερα χωριά, που σε ένα δεύτερο στάδιο συναποτελέσαν το Σούλι με μία έννοια ευρύτερη, απέχουν το ένα από το άλλο μισή ώρα με τα πόδια. Σημειώστε πως τα τέσσερα προστατεύονται από ένα κεντρικό φρούριο, που λέγεται Κούγγι.

Αργότερα, στα τέσσερα αρχικά χωριά θα προστεθούν άλλα επτά χαμηλότερα, στην ίδια περιοχή της Μουργκάνας. Τα ένδεκα τελικά σουλιωτοχώρια αποτελούσαν ένα είδος αυτόνομης συμπολιτείας, στην οποία η Πύλη είχε παραχωρήσει ειδικά προνόμια.

Στην αρχή της τουρκικής κατάκτησης, τα χωριά του Σουλίου υπάγονταν στη διοικητική περιφέρεια (πασαλίκι) των Ιωαννίνων. Αργότερα όμως, και στο βαθμό που οι επαγγελματίες πολεμιστές Σουλιώτες υπέτασαν τη γύρω περιοχή, χωρίς να εξαιρούν τα τουρκοχώ-

ρια, ο πασάς των Ιωαννίνων υποχρεώθηκε να αναγνωρίσει την αυτονομία της ιδιόρρυθμης ομοσπονδίας, που λειτουργούσε σαν μικροσκοπικό κρατίδιο. Αυτήν την απόφαση την πήρε ο πασάς προκειμένου να σταματήσουν να μεγαλώνουν την επικράτεια τους αυτοί οι τρομεροί άνθρωποι, που κατέπληξαν ολόκληρη την Ευρώπη.

Όμως, παίρνοντας θάρρος οι Σουλιώτες απ' το προνόμιο που τους παραχώρησε η Πύλη να μην εξαρτώνται διοικητικά απ' αυτήν, υπέταξαν άλλα 66 χωριά εκεί γύρω. Και τελικά το Σούλι έγινε κράτος εν κράτει, ένα ισχυρό κρατίδιο στην καρδιά της τουρκικής Αυτοκρατορίας, φαινόμενο πάρα πολύ σπάνιο όχι μόνο στην Ελληνική, αλλά και στην παγκόσμια ιστορία.

Τηρουμένων των αναλογιών χώρου, χρόνου και ιστορικών συνθηκών, θα μπορούσαμε να παρομοιάσουμε το Σούλι με το Μονακό, το Λιχτενστάιν, ή τον Άγιο Μαρίνο στις μέρες μας. Οι Σουλιώτες εισέπρατταν από τους υποταχτικούς τους, ασχέτως φυλής και θρησκευμάτων, έναν φόρο. Έδιναν ένα μέρος αυτού του φόρου στον σουλτάνο προκειμένου να μην τους αφαιρέσει το προνόμιο της αυτονομίας και το άλλο το κρατούσαν για τον εαυτό τους.

Δεν είχαν κανέναν άλλον πόρο, γιατί στα σουλιωτοχώρια δε φυτρώνει ούτε χορτάρι, που λέει ο λόγος. Άλλωστε, οι Σουλιώτες ήταν επαγγελματίες πολεμιστές και δεν ήξεραν να κάνουν τίποτε άλλο απ' το να πολεμούν.

Και μη μου πείτε, ας πήγαιναν κάπου δίπλα, ας πούμε στα Γιάννενα, μια πόλη «πρώτη στ' άρματα, στα γρόσια και στα γράμματα», που λέει το δημοτικό τραγούδι, διότι κανείς λογικός άνθρωπος εκείνον τον καιρό δε δούλευε όταν ήταν σε θέση ν' αρπάξει τον καρπό της δουλειάς των άλλων. Και μη μου πείτε πως αυτό είναι σκέτη ληστεία διότι θα δείξετε πως δεν ξέρετε τον τε-

ράστιο ρόλο που έπαιξε η ληστεία στην ανθρώπινη ιστορία.

Άλλωστε, και οι Κλέφτες, πριν κάνουν το μικρό γράμμα κεφαλαίο δεν ήταν παρά κλέφτες κοινότατοι, που δεν έκλεβαν μόνο τους Τούρκους μπέηδες, αλλά και τους κοιζαμπάσηδες, όπως λέγονταν οι εκφεουδαρχών Έλληνες προεστοί και δημογέροντες που συνεργάζονταν αρμονικότερα με τους Τούρκους αφέντες. Γιατί, αν πιστεύετε πως στην διάρκεια της επανάστασης ξεσηκώθηκαν κατά των Τούρκων, έτσι αυτόματα, απαξάπαντες οι Έλληνες για μόνο το λόγο πως ήταν Έλληνες, μάλλον μάθατε λάθος στο σχολείο την ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης. Που ήταν μία επανάσταση κατά των Τούρκων, των φτωχών της Ελλάδας αλλά και των Ελλήνων αστών της διασποράς, και όχι των πλουσίων γαιοκτημόνων, που σούρθηκαν στην επανάσταση μόνο όταν κατάλαβαν πως, είτε θα παν με τους επαναστάτες για να κερδίσουν στο τέλος κάτι, είτε θα μείνουν με τους Τούρκους και θα τα χάσουν όλα.

Αποδείχτηκε πως πόνταραν σωστά.

Η οργάνωση της κοινωνικής ζωής των Σουλιωτών στηριζόταν στην φάρα. Δηλαδή στη συγγενική εξ' αίματος ευρεία οικογένεια που περιλαμβάνει συζύγους, παιδιά, παππούδες, γιαγιάδες, θείες, θείους, πρώτα ξαδέλφια, κ.τ.λ. Είναι η τυπική οργάνωση μιας σχετικά, αλλά όχι εντελώς πρωτόγονης φυλετικής κοινωνίας, όπου ούτε καν λόγος να γίνεται για κράτος. Κράτος εδώ είναι η φάρα η ίδια, που κάνει ό,τι θέλει όσον αφορά τις σχέσεις της με τις άλλες φάρες. Πάντως, στο εσωτερικό της η φάρα λειτουργεί λιγότερο αυταρχικά γιατί στηρίζεται όχι μόνο στους σοφούς γέροντες, αλλά και στα ικανά παλικάρια της.

Όπως όλες οι αρβανίτικες φάρες έτσι και οι σουλιώτικες τρώγονται συνεχώς μεταξύ τους.

Αλλά όχι μέχρι του σημείου που η φαγωμάρα να γίνει βλαπτική για τα κοινά συμφέροντα των φαρών που συναποτελούν την ομοσπονδία τους.

Η λέξη φάρα είναι αλβανική και σημαίνει σπόρος. Κατά συνεκδοχήν, γένος, σόι, κάτι δηλαδή που προέρχεται απ' τον ίδιο σπόρο. Η αλβανική φάρα είναι περίπου όμοια με την ελληνική φατρία, ή φρατρία, όπως έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες ένα άθροισμα ανθρώπων που συνδέεται με συγγένεια. Η κάθε μία απ' τις ελληνικές φυλές χωρίζονταν σε τρεις φατρίες, των οποίων τα μέλη λεγόταν φράτορες ή φράτες, ενώ τα μέλη της φυλής λεγόταν φυλέται.

Σουλιώτες, το τέλειο κράμα

Έλληνες ή Αρβανίτες ήταν οι Σουλιώτες;

Το ερώτημα στερείται σοβαρότητας, διότι όπως πολλές φορές το είπαμε ήδη, είναι αδύνατο να γίνει διάκριση ανάμεσα στις δύο λαότητες, που αιώνες ζουν ανακατωμένες στον ίδιο τόπο. Ωστόσο, η έριδα ανάμεσα στους σοβινιστές και των δύο πλευρών συνεχίζεται. Οι Αρβανίτες τους θέλουν «δικούς τους» όπως «δικούς τους» τους θέλουν και οι Έλληνες, οι οποίοι μάλιστα φθάνουν μέχρι τον Όμηρο για να δείξουν πως το όνομα Σούλι σχετίζεται με το ομηρικό Σελλοί, ενώ άλλοι μετριοπαθέστατοι σταματούν στον Θουκυδίδη για να μας πουν πως το όνομα Σούλι έχει σχέση με το Σόλλιον.

Το παιχνίδι με τις λέξεις το κερδίζει τελικά ο Π. Φουρικής που αποδεικνύει απλά και εύκολα πως η λέξη Σούλι είναι Αλβανική και σημαίνει σκοπιά, βίγλα. Και η γεωγραφική θέση του Σουλίου ταυτίζεται απόλυτα με τη λογική της γλώσσας. Το

Σούλι πράγματι είναι μια σκοπιά, έτσι σκαρφαλωμένο που είναι πάνω στα κατσάβραχα.

Ο Περραιβός λέει πως το Σούλι πήρε το όνομα του από κάποιον «Τουρκαλβανό» Σούλη ή Σούλιο. Τουλάχιστον αυτό έλεγαν οι Σουλιώτες στην διάρκεια της Επαναστάσης, όταν ο Περραιβός συζητούσε μαζί τους.

Τον τελικό και οριστικό λόγο για τους Σουλιώτες τον λέει νομίζω ο εθνικός μας ιστορικός Κωνσταντίνος Παπαριγόπουλος. Ακούστε τον: «Οι Σουλιώτες ήσαν Κράμα Ελλήνων και εξελληνισθέντων Αλβανών και εις των επιφανεστέρων γόνων του συνοικεσίου των δύο φυλών, του από τις ΙΔ εκατονταετηρίδος αρξαμένου και του τελουμένου μέχρι σήμερα».

Η Συμπολιτεία του Σουλίου δεν ήταν, βέβαια, Ενωμένη Ευρώπη, ήταν όμως ενωμένα χωριά που, τηρουμένων των ιστορικών, γεωγραφικών και πολιτιστικών αναλογιών θα μπορούσαν να είναι υπόδειγμα και σήμερα για τον λεγόμενο δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η Συμπολιτεία, λοιπόν, διοικούταν από συμβούλιο που λεγόταν Κριτήριον της Πατρίδος (εννοείται της Σουλιώτικης Πατρίδος κι' όχι της Ελλάδας) που αποτελούνταν από τους αρχηγούς των φαρών. Αρχηγός στο Κριτήριον γινόταν, όχι ο αρχαιότερος ή πλουσιότερος αλλά ο πιο ανδρείος. Η φάρα των Τζαβελαίων προμήθευσε τους περισσότερους αρχηγούς στο Κριτήριον.

Δεύτερη ερχόνταν η φάρα των Μποτσαραίων.

Τις διαφορές που εμφανιζόταν ανάμεσα στους άνδρες μιας φάρας τις έλυναν οι γυναίκες, που ήταν απολύτως ίσες με τους άνδρες στα πάντα. Παρά ταύτα, η φάρα καταδίκασε στον διαλιθοβολισμού θάνατο όχι μόνο τη μοιχαλίδα αλλά και την ύποπτη για μια μοιχεία που δεν έγινε.

Κάθε ύβρις προς το άτομο της φάρας θεωρούνταν ύβρις προς ολόκληρη τη φάρα, κι' αυτός ήταν επαρκής λόγος για να κληθεί επειγόντως το Κριτήριον, που ήταν νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία ταυτόχρονα. Φυσικά η αντεκδίκηση (βεντέτα) ήταν έθιμο ιερό και απαράβατο ανάμεσα στις σουλιώτικες φάρες. Το ξαναλέω, ήταν απίστευτα σκληρή αυτή η πρωτόγονη κοινωνία.

Οι Σουλιώτες ήταν δίγλωσσοι: Μιλούσαν και αρβανίτικα και ελληνικά. Αλλά αυτό εξηγείται εύκολα απ' το γεγονός πως όντας επαγγελματίες πολεμιστές είχαν να κάνουν συνεχώς και με Έλληνες και με Αρβανίτες. Με την ευκαιρία, πρέπει να το ξαναπούμε: Και οι οπλαρχηγοί της Ελληνικής Επανάστασης ήταν δίγλωσσοι κατ' ανάγκην. Αλλιώς δεν θα μπορούσαν να συνεννοηθούν με τα παλικάρια τους, που ήταν ανάκατα Έλληνες και Αρβανίτες.

Πάντως, τα δημοτικά τους τραγούδια ήταν γραμμένα μόνο στα Ελληνικά. Αλλά κι' αυτό εξηγείται απλά και λογικά: Η Ελληνική γλώσσα έχει αλφάβητο από αρχαιοτάτων χρόνων ενώ η Αλβανική το απέκτησε σχετικά πρόσφατα, δηλαδή μετά το 1913.

Ο υπ' αριθμόν ένα εχθρός των Σουλιωτών, ο Αλή Πασάς, αναρριχάται στην εξουσία στα Ιωάννινα το 1788. Όμως οι Σουλιώτες δεν περιμένουν, βέβαια, τον Αλή Πασά για να πολεμήσουν τους Τούρκους που ήταν εχθροί τους από τότε που εμφανίστηκαν στην περιοχή, αλλά με την ίδια έννοια που ήταν εχθροί τους και οι πέριξ Έλληνες και Αρβανίτες που δεν υπέκυπταν στη θέλησή τους. Το Σούλι σ' όλη την ιστορία του λειτουργούσε σαν κράτος εν κράτει, που αρνιό-

ταν να υποταχτεί στον οποιοδήποτε, Τούρκο, Έλληνα, ή εκτός Σουλίου Αρβανίτη.

Οι περήφανοι και ανυπόταχτοι Σουλιώτες ήταν τέτοιοι όχι γιατί ήταν Έλληνες ή Αρβανίτες, αλλά διότι ήταν Σουλιώτες, έτσι απλά και καθαρά τους πολέμους κατά των Τούρκων οι Σουλιώτες τους εγκαινιάζουν το 1731, όταν ο Χατζή Αχμέτ πασάς των Ιωαννίνων, κατ' εντολήν του σουλτάνου, εκστρατεύει κατά του Σουλίου. Παθαίνει όμως τέτοια νίλα, που δεν το ξαναεπιχειρεί.

Όμως ο επόμενος Πασάς των Ιωαννίνων, ο Μουσταφά, δοκιμάζει κι' αυτός την τύχη του το 1754 αλλά κι' αυτός σπάει τα μούτρα του. Ο σουλτάνος γίνεται έξαλλος για δεύτερη φορά, και το 1759 σκέφτεται πως ο Δοστ μπέης του Γαρδακίου ενδέχεται να είναι καλύτερος πολεμιστής. Αλλά και ο μπέης γελοιοποιείται απ' τους Σουλιώτες τόσο γρήγορα, όσο και η προηγούμενη Πασάδες.

Η τέταρτη επίθεση κατά του Σουλίου γίνεται το 1762 από τον Μαζούτ αγά, βοεβόδα της Άρτας, που κι' αυτός συντρίβεται, αλλά κάτι καταφέρνει ωστόσο στα περιφερειακά και όχι στα κυρίως Σουλιωτοχώρια. Η Πέμπτη επίθεση κατά του Σουλίου γίνεται το 1772 από τον Σουλεϊμάν τσαπάρη, μάλλον εκτουρκισθέντα Έλληνα που έχει ακριβώς την ίδια τύχη με τους προηγούμενους.

Οι Τούρκοι όμως επιμένουν και το 1775 γίνεται η έκτη επίθεση κατά του Σουλίου από τον Κουρτ πασά που προωθείται περισσότερο απ' τους άλλους, αλλά τελικά τα μαζεύει κι αυτός και φεύγει άπρακτος.

Σε 44 χρόνια από τότε που αρχίζει το πανηγύρι, οι Τούρκοι επιχειρούν 6 καλά οργανωμένες εκστρατείες κατά του Σουλίου, χώρα οι μικρότερες, περίπου μία ανά εφταετία, αλλά στο τέλος το παίρνουν απόφαση και είναι έτοιμοι να συμβιβαστούν με τους Σουλιώτες. Μέχρι που εμφανίζεται ο θηριώδης Αλή Πασάς, που επιχειρεί ανεπιτυχώς την πρώτη του εκστρατεία το 1791, τη δεύτερη που είναι όμοια με την πρώτη, το 1792, και την τρίτη το 1802.

Οι Σουλιώτες υπό την αρχηγεία του Τζαβέλα αντιστέκονται ηρωικά όπως πάντα, αλλά τελικά συντρίβονται. Ο χορός του Ζαλόγγου, το Κούγγι και ο καλόγερος Σαμουήλ, ο πύργος του Δημούλα όπου η Δέσπω Μπότση κλείνεται με τις κόρες και τις νύφες της και βάζει φωτιά για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων κι' άλλα πολλά, πάρα πολλά ηρωικά κατορθώματα γίνονται στη διάρκεια της τρίτης εκστρατείας του Αλή Πασά κατά του Σουλίου.

Απ' το 1802 δεν υπάρχει πλέον Σούλι. Οι Σουλιώτες διεκπεριώνονται στα Ιόνια νησιά και σκορπίζονται στην υπόλοιπη Ελλάδα. Και αναθαρρούν πάλι στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης, που δε θ' αργήσει και της οποίας το πρελούδιο αποτελούν οι αγώνες των Σουλιωτών.

Όσο, μέρος στην επανάσταση δεν θα πάρουν.

Εξακολουθούν να θεωρούν τον εαυτό τους κάτι το ξεχωριστό, και δεν τους αφορούν οι κοινές προσπάθειες των άλλων Ελλήνων και Αρβανιτών.

Σήμερα το Σούλι είναι εγκαταλελειμμένο, η περιοχή είναι σχεδόν έρημη. Από το κεφαλοχώρι Γλυκή που είναι δίπλα στον Αχέροντα ποταμό και μέχρι την κοινότητα των Σουλιωτών σπάνια θα συναντήσεις κατοίκους της περιοχής.

Τα σπίτια λιγοστά δεξιά και αριστερά του δρόμου. Η κοινότητα των Σουλιωτών στεγάζεται στο παλιό αρχηγείο. Εκεί μπορεί να θαυμάσει κανείς και τις προτομές των πολεμιστών Τζαβέλα και Μπότσαρη, καθώς και τα πολλά πηγάδια που προμήθευαν με νερό την περιοχή στα χρόνια της τουρκοκρατίας, υπάρχει επίσης και εκκλησάκι του Αγίου Δονάτου που είναι ο προστάτης των Σουλιωτών.

Μερικοί Σουλιώτες που ζουν στην Αθήνα προσπαθούν να διατηρήσουν και να διαδώσουν την ιστορία τους. Κάθε χρόνο το καλοκαίρι συγκεντρώνονται και κάνουν μεγάλη γιορτή.

Έγραψαν επίσης ένα βιβλίο σχετικά με την ιστορία του Σουλίου και των Σουλιωτών.

«Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Η ΖΩΗ»

Μετά το τέλος του μελαγχολικού χειμώνα και όλων των φρικτών και φοβερών γεγονότων που έζησε όλη η ανθρωπότητα, έφθασε επιτέλους και η χαρμόσυνη εορτή της Αναστάσεως του Χριστού.

Με χαμογελαστά πρόσωπα, ας σφίξουμε αδελφωμένα τα χέρια μας, για να ομολογήσουμε την μεγάλη αλήθεια της πίστεώς μας ότι:

«ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ»

Ναι --- **«ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ»**

Και όπως ο Χριστός, ο αρχηγός της ζωής μας πέθανε και αναστήθηκε, έτσι πιστεύουμε ότι και όλοι οι άνθρωποι, οι απ' αρχής του κόσμου μέχρι της συντελείας των αιώνων κεκοιμημένοι θα αναστηθούμε. Και εφόσον θα αναστηθούμε, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η ψυχή μας μετά τον θάνατο ζει και είναι αθάνατη και βεβαίως υπάρχει η πέραν του τάφου ζωή, η αιώνια, άπειρη και ατελείωτη.

Ολοκληρώνοντας το οικοδόμημα της πίστεώς μας, μπορούμε να υπερβούμε δειλά στον χώρο του υπερφυσικού και να προσπαθήσουμε ν' απαντήσουμε σ' ένα δύσκολο ερώτημα, που νομίζω πως απασχολεί πολλούς.

-Η ψυχή μας μετά τον χωρισμό της από το σώμα πού πηγαίνει;

-Ποια είναι η κατοικία της και η κατάστασή της;

-Πού διαμένουν οι ψυχές των αγαπημένων μας προσώπων;

Ο άνθρωπος, διανύοντας τον δρόμο της ζωής του, σαν τον κουρασμένο οδοιπόρο, εγκαταλείπει τον υλικό αυτό κόσμο, χωρίς ελπίδα επιστροφής, περνώντας με φρίκη, πάνω από την γέφυρα του θανάτου, στην αντίπερα όχθη της άλλης ζωής, της πέραν του τάφου.

Και έτσι η ψυχή μόνη της χωρίς την παχύτητα του σώματος διαβαίνει τις πύλες της αιωνιότητας. Κάθε τι άγνωστο γι' αυτήν, για ό,τι αμφέβαλλε και δυσπιστούσε μέχρι τότε, γίνεται πραγματικότητα. Το σκιερό παραπέτασμα σηκώνεται και μπροστά της αποκαλύπτεται όλη η αλήθεια.

Ολόκληρη η ζωή, σαν μια μεγάλη κινηματογραφική ταινία, ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια της. Έντρομη και χωρίς την βοήθεια του προσώπειου, ξεσκεπάζεται και παρουσιάζει όλα τα έργα της τα κρυφά και φανερά. Πλέον βρίσκεται στα χέρια του Θεού, για να λογοδοτήσει μπροστά στη Θεία Δικαιοσύνη.

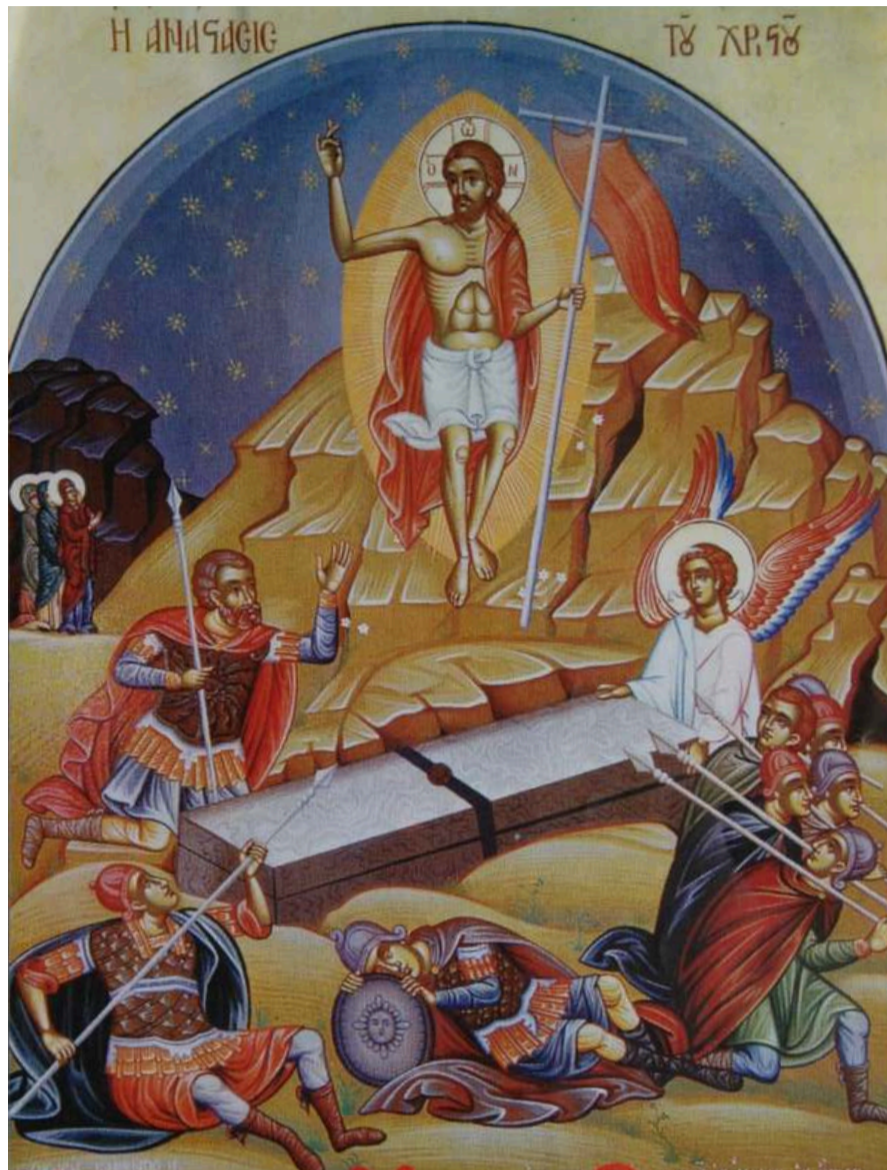
Ωρες εναγώνιες και φοβερές!

Κανείς δεν μπορεί να διαφύγει το Ουράνιο, Θεϊκό Δικαστήριο. Κανενός η ψυχή, από τον πιο μικρό μέχρι και τον πιο μεγάλο. Τα έργα και οι πράξεις μας μιλούν μόνες τους, χωρίς να επιδέχονται καμμία απολύτως δικαιολογία.

Και τέλος η ψυχή ακούει την φοβερή απόφαση και υποταγμένη κλίνει τον αυχένα της μπροστά στον Πλάστη και Δημιουργό της.

Και εάν έζησε στη γη θεάρεστα, με έργα καλά, με μετάνοια και πίστη στον Τριαδικό Θεό, παραλαμβάνεται από τους αγίους Αγγέλους και οδηγείται στον Παράδεισο. Αδιάσειστη απόδειξη αποτελεί η υπόσχεση του Χριστού, στον μετανοήσαντα ληστή. «Σήμερα μετ' εμού έσση εν τω Παραδείσω» (Λουκά 23,43).

Πού άραγε να είναι ο τόπος αυτός; Και σε ποια κατάσταση να βρίσκεται η ψυχή; Μυστήρια μεγάλα κρύβονται σ' αυτά τα ζητήματα που ο μικρός πεπερασμένος ανθρώπινος νους αδυνατεί να συλλάβει. Ίσως και δεν έχουν καμμία ουσιαστική σημασία για την σωτηρία μας. Το σημαντικότερο είναι ότι γνωρίζουμε, ότι υπάρχει και

στην πραγματικότητα ο Παράδεισος και η κόλαση. Και ακόμη ότι η ενάρετη ψυχή θα συνυπάρχει και θα ζη μέσα στο άπλετο φως του Θεού και θα απολαμβάνει, την ειρήνη, την χαρά και την ανάπαυση και όλα τα αγαθά «α ο Θεός ητοίμασε τοις αγαπώσι Αυτόν».

Η περαιτέρω έρευνα, αποτελεί πολυπραγμοσύνη, βασανίζει τον νου και ξεφεύγει από τον τελικό στόχο μας.

Εάν όμως έζησε ο άνθρωπος με απιστία, με αδιαφορία και με όλα τα κακά, τότε δυστυχώς η ψυχή οδηγείται στην κόλαση.

Οδηγούνται λοιπόν ανάλογα οι ψυχές ή στον Παράδεισο ή στην κόλαση. Αλλά σύμφωνα με την διδασκαλία της Ορθόδοξου Εκκλησίας, ούτε οι ψυχές των δικαίων απολαμβάνουν τέλεια τα αγαθά της αιωνίου ζωής, διότι περιμένουν εμάς «ίνα μη χωρίς ημών τελειωθώσι» (Εβρ.ια', 39), αλλά ούτε και οι ψυχές των αμαρτωλών δοκιμάζουν την τέλεια κόλαση. Προγεύονται λοιπόν και οι δίκαιοι και οι αμαρτωλοί τα αγαθά ή τα κακά αντίστοιχα και περιμένουν. Περιμένουν την μεγάλη ημέρα της Δευτέρας Παρουσίας, οπότε θα ηχησει η φοβερή σάλπιγγα της Αναστάσεως και όλες οι ψυχές θα ενωθούν η κάθε μια με το δικό της αναστημένο σώμα, για να γίνει η τελευταία κρίση και να πάρουμε όλοι την οριστική και αιώνια θέση μας.

Με βάση λοιπόν το Ευαγγέλιο, τολμήσαμε να αναρριχηθούμε στα υψηλά, να υπερβούμε τα εγκόσμια και να μπούμε στην άγνωστη σφαίρα του Ουρανού. Αν και κανείς ζωντανός δεν τα είδε όλα αυτά, ούτε και κανείς επέστρεψε για να μας τα βεβαιώσει, αυτό δεν μας κλονίζει ούτε στο ελάχιστο. Με τα φτερά της πίστεως υπερπηδούμε τα πάντα και μένουμε ανεπηρέαστοι από τις χαμηλές φωνές των απίστων.

Ο Αναστημένος Χριστός, ο Μοναδικός Αλάθητος Οδηγός μας, η Ανάσταση και η ΖΩΗ, εύχομαι να σκορπίσει το άπλετο φως της Αναστάσεώς Του στους σκοτεινούς δρόμους της ζωής μας και να γευθούμε στις καρδιές μας απ' αυτόν ακόμη τον κόσμο τα αγαθά της Ουρανού Βασιλείας Του και μετά θάνατον τον ωραιότατο Παράδεισο. Αμήν.

Μακρίνα Μοναχή Μεγαλοπούλου

ΑΠΟ ΔΩ ΚΙ ΑΠΟ ΚΕΙ

Του αιμνήστου
Παναγιώτη Σεϊταρίδη
Φιλολόγου Καθηγητή

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑΣ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑΣ το θυμάμαι με πολύ νοσταλγία και συγκίνηση. Είναι το πρώτο σπίτι που χτίσανε οι δικοί μου με το στήσιμο του χωριού. Εκεί πρωτάνοιξα τα μάτια μου. Είχε μια σάλα, δυο υπνοδωμάτια και κουζίνα με τζάκι. Μια αποθήκη ήτανε κολλημένη στο σπίτι και επικοινωνούσε με την κουζίνα. Το σπίτι ήτανε ξύλινη κατασκευή με τσατμάδες. Λεπτά ξύλινα πηγάκια καρφωμένα σε δυο σειρές στα κάθετα ξύλα, από δω κι από κει, σχημάτιζαν κενό. Το κενό αυτό το γεμίζανε με ειδική λάσπη ανακατεμένη με άχυρο. Το άχυρο έδενε τη λάσπη. Η στέγη ήτανε με αυλακωτές λαμαρίνες. Μου μένουν αξέχαστες οι βροχερές νύχτες στο σπίτι μας αυτό. Ο ύπνος ήτανε πολύ ευχάριστος. Ο ήχος από το πέσιμο της βροχής πάνω στη στέγη έπαιρνε διάφορους τόνους και ρυθμούς. Αρχιζε σιγά σιγά χαϊδεύοντας τις λαμαρίνες. Έμοιαζε με γλυκό νανούρισμα. Ύστερα από λίγο ο ήχος γινότανε έντονος και πάλι ύστερα έπεφτε. Όταν έπεφτε βροχή μαζί με αέρα, άκουα τη βροχή να πέφτει στη στέγη κατά ριπές που είχαν διαφορετική ένταση. Έμοιαζε τότε η στέγη με μεγάλη άρπα που τη χτυπούσαν έμπειρα δάχτυλα. Ο τόνος ξεκινούσε από την απόχρωση του «πιάνο» και έφτανε ίσαμε την απόχρωση του φόρτε και αντίστροφα.

Στη μέση της οροφής της σάλας, εξείχε ένα χοντρό ξύλινο οριζόντιο δοκάρι, για να κρατάει την οροφή. Σ' αυτό κρεμούσανε οι αδελφές μου κάθε χρόνο κυδωνία και ρόδια. Μικρός νόμιζα πως το οριζόντιο εκείνο δοκάρι, που είχε μπηγμένα στο σώμα του μεγάλα καρφιά, ήτανε για να κρεμάμε χειμωνιάτικα φρούτα.

Κάθε χρόνο στην αρχή της Μεγάλης Σαρακοστής κρεμούσαμε στη μέση του δοκαριού του «κουκαρά». Ήταν ένα είδος μορμούκειου. Σ' ένα κρεμμύδι ή πατάτα μπήγανε εφτά φτερά, όσες και οι βδομάδες της Μεγάλης Νηστείας. Κρεμασμένο ψηλά πάνω στα παιδικά μας κεφάλια, έμοιαζε με εξωγήινο ον. Οι μεγάλοι κάθε φορά που τα παιδιά ζητούσαμε να φάμε κάτι που δεν ήτανε νησισίμο, κουνούσανε πέρα δώθε τον κουκαρά, για να μας φοβίσουν, λέγοντας: θα σας φάει ο κουκαράς.

Τα χρόνια εκείνα όλη η αγωγή των παιδιών στηριζότανε πάνω στο φόβο. Φόβος Κυρίου, φόβος δασκάλου, φόβος γονέων. Για να μην αδικούμε όμως και τους γονείς μας, θα πρέπει να πω πως ακόμη και σήμερα πολλοί γονείς πάνω στο φόβο στηρίζουν την αγωγή των παιδιών τους, και τούτο γιατί οι άνθρωποι καταφεύγουν πάντοτε στις εύκολες λύσεις. Και είναι δυσκολότερο να δαμάσεις το παιδί με το φόβο παρά να του κερδίσεις την εμπιστοσύνη και προπαντός να το κατανοήσεις. Ακόμα και η κατεχοχρήν Θρησκεία της Αγάπης στηρίζει πάρα πολλά πάνω στο φόβο!

Κάθε Κυριακή βράδυ βγάζαμε και ένα φτερό από τον κουκαρά για τη βδομάδα που πέρασε. Αυτό γινότανε σχεδόν με πανηγυρικό τρόπο. Η ικανοποίηση των παιδιών ήτανε μεγάλη. Η δύναμη του κουκαρά μέρα με τη μέρα εξασθενούσε. Κι όταν ύστερα από εφτά βδομάδες αφαιρούσαμε όλα τα φτερά του, ερχότανε το Πάσχα. Χωρίς κουκαρά δεν ερχότανε το Πάσχα. Έπρεπε να πεθάνει ο κουκαράς για ν' αναστηθεί ο Κύριος.

Το μεγάλο μας τζάκι συγκέντρωνε την οικογένεια την περίοδο του χειμώνα. Εκεί γινόντανε τα νυχτέρια κι οι συζητήσεις πάνω στα γεγονότα της ημέρας, τα

Οπα Οομ Οσ Οε Οο Σεθα ΟΘο τΟο Φοδ Οοο

Κατασκευή σπιτιού στην Ν. Τραπεζούντα την δεκαετία του '50

μπαλώματα και τα πλεξιματα. Με το φως της γκαζόλαμπας. Η εικόνα της μάνας μου που μπαλώνει μένει ζωηρή στη μνήμη μου από τα παιδικά μου χρόνια. Καθότανε πολλές φορές ώρες ολόκληρες κάτω από το φως της γκαζόλαμπας σχεδόν ακίνητη. Το λιγοστό φως φώτιζε το πρόσωπό της. Ξαν να είχε φωτοστέφανο. Παναγία η Μπαλωματούσα! Όλο μπάλωνε. Μπαλώμα πάνω στο μπάλωμα. Το μπάλωμα τα χρόνια εκείνα ήταν από τις πιο σημαντικές δουλειές της νοικοκυράς. Από τα καλύτερα προσόντα της νύφης το καλό μπάλωμα. Όλα ήτανε μπαλωμένα. Τα ρούχα μας, τα σεντόνια, οι κουβέρτες, τα πάντα. Όλη η ζωή μας ήτανε μπαλωμένη. Αλλά και το καρίκωμα. Οι γυναίκες κρατούσαν ένα ξύλινο αυγό και βελόνα νύχτα μέρα. Όλο καρικώνανε και πάλι τρυπημένες κάλτσες φορούσαμε.

Στη σάλα δεχόμασταν τους φίλους και τους συγγενείς. Εδώ γινόντανε τα φτωχικά αλλά ωραία ξεφαντώματα και δεχόμασταν τους επισκέπτες στις ονομαστικές γιορτές.

Στη σάλα είχαμε και μια εικόνα στο εικονοστάσι, που είχε ζωγραφισμένες τρεις μορφές κατά έναν περιεργό τρόπο. Μου έκανε πάντα ιδιαίτερη εντύπω-

ση. Όταν κοιτούσες την εικόνα ίσια, έβλεπες τη μορφή της Παναγίας. Όταν την κοιτούσες λοξά από δεξιά έβλεπες τη μορφή του Χριστού. Κι όταν την κοιτούσες από αριστερά έβλεπες σχηματισμένη τη μορφή του Αϊ Γιώργη πάνω στ' άλογο να σκοτώνει τον δράκοντα.

Στην αυλή και στον κήπο μας είχαμε πολλά οπωροφόρα δέντρα. Στη γωνιά του σπιτιού της προσφυγιάς και αριστερά από την είσοδο υπωνόταν η γέριχη συκιά με τα πλακά της φύλλα. Τα σύκα της ήτανε πολύ νόστιμα. Είχαν μια ασυνήθιστη γεύση. Πολλά κλαδιά της ακουμπούσαν απάνω στη στέγη. Έμοιαζε με άγγελο προστάτη της οικογένειας. Οι ρίζες της ήτανε χοντρές και μπλεγμένες μεταξύ τους σαν φίδια που κάνουν έρωτα. Απλώνονταν στην επιφάνεια, ξαναβουτούσαν στην γη και ξαναβγαίναν

πιο κάτω. Τα νερά της βροχής που κατηφόριζαν ορμητικά έγλειφαν τις ρίζες, παρέσερναν χρόνο με το χρόνο το χώμα και τις έβγαζαν στην επιφάνεια.

Απέναντι απ' την είσοδο του σπιτιού έστεκαν καμαρωτές και καταπράσινες οι δυο βυσσινιές. Είναι το μοναδικό επίπεδο κομμάτι της αυλής. Λίγο πιο κάτω μια μουριά με άσπρα μούρα. Στο κάτω μέρος της αυλής και προς την πλευρά του δρόμου υπήρχε η όμορφη τρίκλινη δαμασκηνιά. Σχημάτιζε ένα μέτρο περίπου πάνω από τη γη ωραιότατη καθίστρα. Βρισκότανε στο πιο κατηφορικό σημείο της αυλής. Εκεί κάναμε κωλοτούμπες το καλοκαίρι και τσουλήθρες το χειμώνα. Η φιρικία ήτανε ο ομφαλός της αυλής. Κατείχε το κέντρο της. Τα φιρικία της τα διατηρούσαμε όλο το χειμώνα. Μοσκοβολούσε το σπίτι. Στον κήπο είχαμε και άλλα δέντρα. Δυο μυγδαλιές, βερικοκιά, φλαμουριά, ροδιά και κυδωνιά.

Κάθε Σάββατο απόγευμα είχαμε στο σπίτι μας συναγερμό. Ήταν η μέρα του μπάνιου. Οι φλόγες έγλειφαν το μαυρισμένο καζάνι ίσαμ' απάνω. Βροντούσαν η μεγάλη σκάφη, οι γκουβάδες, οι μαστραπάδες και σε λίγο όλα ήταν έτοιμα. Πολλές φορές μπαίναμε δύο δύο τα παιδιά στη μεγάλη σκάφη, για να τελειώνουμε νωρίτερα. Με το πρώτο ρίξιμο του νερού στα κεφάλια μας οι φωνές μας φτάνανε στον ουρανό, γιατί το νερό ήτανε πολύ ζεστό και δεν το αντέχαμε. Αυτό δεν είναι νερό για λούσιμο, φώναζε ο αδερφός μου, είναι υγρόν πυρ. Η μάνα όμως δεν υποχωρούσε εύκολα στις διαμαρτυρίες μας. Όσο πιο ζεστό είναι το νερό, έλεγε, τόσο πιο πολύ αφρίζει το σαπούνι και καθαρίζει.

Το σαπούνι μας πράγματι δεν έβγαζε εύκολα αφρούς. Ήτανε σαπούνι που το φτιάχναμε οι ίδιοι. Μαζεύαμε τα άχρηστα χοιρινά λίπη, κόκαλα, άντερα κλπ. και τα βράζαμε λιώνοντάς τα με καυστική ποτάσσα. Και πριν καλά καλά ξεραθεί ο πολτός τον κόβαμε σε κομμάτια, καλούπια. Βέβαια δεν είχε καθόλου ευχάριστο άρωμα, αλλ' αυτό δεν μας πείραζε και πολύ. Το είχαμε συνηθίσει.